

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce na roky 2021 - 2027

Bretejovce

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec

Rozširovať a naplňovať vnútorný potenciál územia obce, založený na dobudovaní dopravnej a technickej infraštruktúry, podporovať miestne hospodárstvo a zaviesť moderné a inovatívne prvky v rámci obce.

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých

Podporiť skvalitnenie občianskej, športovej a kultúrnej vybavenosti obce.

Zvýšiť atraktivnosť obce a zlepšiť kvalitu života pre jej obyvateľov a návštevníkov.

Prioritná oblasť 3: Eko obec

Zabezpečiť kvalitné životné prostredie pre obyvateľov obce a návštevníkov.

Podporiť nástroje smerujúce k ochrane životného prostredia.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE BRETEJOVCE

„Novovytvorený“

Plánovacie obdobie	2021 - 2027
Schvaľovací orgán	Obecné zastupiteľstvo obce Bretejovce
Identifikácia územnej samosprávy, pre ktorú sa dokument spracováva	Obec Bretejovce
Dátum schvaľovania	01/2022
Členovia riadiaceho výboru participatívnej tvorby PHRSR	Zadávatel' tvorby stratégie: Pavel Mylan, starosta obce Gestor tvorby stratégie: Pavel Mylan, starosta obce Koordinátor tvorby stratégie: Ing. Veronika Janičová, externý projektový manažér
Gestor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Pavel Mylan, starosta obce, starosta@bretejovce.sk
Koordinátor tvorby PHRSR a jeho kontaktné údaje	Ing. Veronika Janičová, externý projektový manažér, veronikajanicova1@gmail.com
Tím pre koordináciu participatívnej tvorby PHRSR	Poslanci obecného zastupiteľstva: Ing. Vladimír Beliš Stanislav Boldižár Stanislav Fogaráš Milan Kóvér Ing. Martin Slanina
Adresa zverejnenia PHRSR na napr. webovom sídle zadávateľa tvorby stratégie	www.bretejovce.sk

1. Základné východiská procesu tvorby a obsahu

1.1. Inštitucionálne východiská (legislatíva, kompetencie, partneri a inštitucionalizované štruktúry partnerstiev)

1.1.1. Legislatíva upravujúca tvorbu a implementáciu PHRSR	Zákon č. 539/2008 Z. z o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, Metodika a inštitucionálny rámec tvorby verejných stratégií schváleného uznesením vlády SR č. 197/2017 z 26. apríla 2017.
1.1.2. Rozhodovacie kompetencie v oblasti tvorby a implementácie PHRSR	PHRSR bude schvaľovaný Obecným zastupiteľstvom obce Bretejovce.

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce
na roky 2021 – 2027**

1.1.3. Partneri	Dotknutá verejnosť	Verejnosť, ktorá má aktívny záujem o tvorbu PHRSR. <ul style="list-style-type: none"> - fyzické a právnické osoby dotknuté procesom tvorby a implementácie PHRSR, konkrétne: - fyzické osoby staršie ako 18 rokov, - právnické osoby, - občianske iniciatívy tvorené fyzickými osobami staršími ako 18 rokov, ktoré podpíšu spoločné stanovisko k návrhu strategického dokumentu.
	Hlavní aktéri rozvoja	Všetci obyvatelia obce, ktorí majú záujem o účasť na procese rozhodovania, tvorby PHRSR a jeho implementácii: <ul style="list-style-type: none"> - obyvatelia obce, fyzické a právnické osoby so sídlom v obci Bretejovce.
	Hlavní sociálno-ekonomickí partneri	Všetci obyvatelia obce, ktorí majú záujem o účasť na procese rozhodovania, tvorby PHRSR a jeho implementácii: <ul style="list-style-type: none"> - obyvatelia obce, - fyzické a právnické osoby, vrátane podnikateľských subjektov, miestnych občianskych združení, miestnej MŠ.
1.2. Obsahové východiská		
1.2.1. Zdôvodnenie potreby spracovania PHRSR	<p>Obec Bretejovce identifikovala nasledovné okruhy problémov a impulzov pre spracovanie aktualizácie resp. nového PHRSR:</p> <ul style="list-style-type: none"> - skvalitnenie a zefektívnenie zavedeného systému strategického riadenia rozvoja obce, s cieľom priblížiť sa k občanovi (vypočítať jeho potreby vedúce ku kvalitnejšiemu životu v obci), pretože obec Bretejovce má mimoriadny záujem o zavedenie riadenia, ktoré je bližšie občanom; - politický dôvod - záujem zlepšiť kvalitu života občanov a podmienky pre ekonomické aktivity v obci, - legislatívny dôvod - povinnosť vyplývajúca zo zákona a ďalších právnych noriem; - vplyv zmeny vonkajších podmienok rozvoja napr. nová Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Partnerská dohoda s Európskou úniou pre nové programové obdobie, ako aj medzinárodné dohody ako napríklad Agenda 2030, akčné plány iniciované subjektmi územnej spolupráce a zároveň schvaľované uznesením vlády SR alebo príslušnými orgánmi územných samospráv); - zistenie, že existujúce PHRSR, už neriešia aktuálne výzvy a problémy; 	

	<ul style="list-style-type: none"> - splnenie podmienok pre prístup k finančným zdrojom, prípadne iným rozvoj podporujúcim zdrojom; - možnosť nového prístupu k riešeniu problémov obce - tzv. smart prístup.
<p>1.2.2. Definícia územia pre spracovanie PHRSR a územnej štruktúry stratégie PHRSR</p>	<p>Územie obce Bretejovce - ako samostatný územný a správny celok, kde jej základnou úlohou, a to nielen pre potreby tohto PHRSR, bude starostlivosť a všestranný rozvoj o územie a o potreby jej obyvateľov.</p>
<p>1.2.3. Relevantné vstupy z nadradených programových a strategických dokumentov</p>	<p>V rámci primárnej analýzy obce Bretejovce prebehne pre účely spracovania PHRSR aj zhodnotenie relevantnosti existujúcich nadradených a súvisiacich strategických dokumentov, zhodnotenie doteraz zrealizovaných stratégií, politík a koncepcií implementovaných na všetkých úrovniach, vrátane definovania príležitosti a konkurenčných potenciálov a limitov územnej samosprávy obce v kontexte jej okolia.</p> <p>PHRSR obce Bretejovce bude nadväzovať najmä na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Integrovanú územnú stratégiu samosprávneho kraja, pod ktorú obec spadá - Národnú stratégiu regionálneho rozvoja SR - Koncepciu územného rozvoja Slovenska - Partnerskú dohodu medzi EÚ a SR na roky 2021 – 2027 - Agendu 2030
<p>1.2.4. Informácia o procese participatívnej tvorby PHRSR</p>	<p>Etapa 1. – Identifikácia potreby a impulzov vypracovania PHRSR a rozhodnutie o začatí prípravných prác Obdobie: 04/2021</p> <p>Popis etapy: Cieľom tejto fázy je predovšetkým zistiť, či je potrebné spracovať PHRSR a na akej hierarchickej úrovni, alebo postačí pripraviť iba jeho aktualizáciu. Obsahom fázy je vykonanie predbežných analýz, ktoré jednoznačnejšie vymedzujú výzvy, problémy, či impulzy, zmapujú ich obsah a rozsah a overia, nakoľko je možné danú výzvu alebo problém riešiť v rámci už existujúceho PHRSR, prípadne je potrebné PHRSR aktualizovať alebo spracovať nový PHRSR.</p> <p>Výstupom prvej fázy je vytvorenie zadania, aktivácia či vytvorenie kapacít, a plán postupu tvorby PHRSR resp. jeho aktualizácie.</p> <p>Etapa 2. – Prípravné práce, spracovanie a schválenie vstupnej správy vrátane predbežnej vízie</p>

Obdobie: 06/2021

Popis etapy: Cieľom Fázy 2 je vypracovanie podkladov a následné ich spracovanie do Zámeru PHRSR, ktorý slúži na zabezpečenie kompetentného schvaľovania potreby vypracovania nového PHRSR, resp. jeho aktualizácie tak, aby prebehol efektívne a bol zárukou kvalitného spracovania strategického dokumentu a vytvoril predpoklady pre úspešnú implementáciu.

Po schválení zámeru PHRSR zo strany Zadávateľa a za zabezpečeného finančného krytia v rozpočte sa bude môcť pristupovať ku tvorbe nového PHRSR alebo jeho aktualizácii.

Konkrétne kroky etapy:

Krok 2.1. Personálne zabezpečenie - zostavenie prípravného tímu.

Krok 2.2. Organizácia prípravných prác.

Krok 2.3. Detailnejšia analýza potreby a impulzov na spracovanie, resp. aktualizáciu PHRSR.

Krok 2.4. Analýza možností reakcie na potrebu a impulzy pre spracovanie PHRSR, resp. jeho aktualizáciu, návrh rozhodnutia o postupe, charaktere a obsahovom zameraní.

Krok 2.5. Návrh cieľového zamerania/predbežnej vízie PHRSR (resp. jeho aktualizácie).

Krok 2.6. Predbežná identifikácia kľúčových partnerov a ich postavenia pre proces participácie pri spracovaní a implementácii PHRSR a ich polohy v participatívnom procese tvorby a implementácie PHRSR.

Krok 2.7. Návrh koordinačnej štruktúry procesu tvorby PHRSR.

Krok 2.8. Návrh postupu a harmonogramu participatívnej tvorby a schvaľovania PHRSR.

Krok 2.9. Odhad potreby zdrojov (ľudských, finančných, dátových, iných) pre tvorbu PHRSR, resp. jeho aktualizáciu a návrh rozpočtu.

Krok 2.10. Vytvorenie Plánu riadenia rizík tvorby stratégie.

Etapa 3. – Inventarizačná, analytická a prognostická fáza spracovania PHRSR

Obdobie: 07/2021

Popis etapy: Inventarizačná, analytická a prognostická fáza je prvou časťou tvorby samotného PHRSR nadväzujúc na výstupy prípravných prác v 4 polohách:

- definície kľúčového zamerania/vízie a hlavného cieľa,
- definície kľúčových výziev, problémov, impulzov a možných riešení,
- súboru identifikovaných zdrojov zozbieraných, zhodnotených a sprístupnených informácií,
- definície postupu spracovania a identifikácie partnerov pre tvorbu a implementáciu stratégie.

Cieľom aktivity je: doplniť znalostnú bázu tak, aby boli identifikované nielen výzvy, problémy a impulzy doterajšieho, ale aj očakávateľného vývoja relevantné pre obec, ale predovšetkým identifikované všetky vnútorné (prírodné, sociálne, ekonomické, technické, procesné) potenciály a zdroje budúceho vývoja.

Etapa 4. – Stanovenie vízie, strategického smerovania, priorít a strategických cieľov PHRSR

Obdobie: 08/2021

Popis etapy: Obsahom tejto fázy tvorby stratégie je spresnenie vízie a hlavného cieľa a určenie priorít a strategických cieľov PHRSR opierajúc sa o výstupy prípravnej, inventarizačnej, analytickej a prognostickej fázy.

S ohľadom na možnosť čerpania zdrojov zo štátneho rozpočtu a štrukturálnych fondov EÚ je nutné, aby boli priority a strategické ciele PHRSR obce Bretejovce priamo naviazané na priority a ciele Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, priority a ciele definované v Partnerskej dohode medzi EÚ a SR a ďalších programových dokumentoch pre čerpanie EŠIF na obdobie 2021-2027.

Kroky tejto fázy sa dajú rozdeliť na dve časti. **V prvej časti** (kroky 4.1. a 4.2. Metodiky tvorby PHRSR) ide o overenie, modifikáciu resp. doplnenie vízie, hlavného cieľa, definovanie priorít a strategických cieľov.

V druhej časti (kroky 4.3. až 4.5. Metodiky tvorby PHRSR) sa definuje stratégia pre dosiahnutie vízie a hlavného cieľa, priority a strategické ciele PHRSR, ktoré tvoria jadro PHRSR.

Etapa 5. – Návrh vlastnej stratégie – strategického prístupu, postupu a nástrojov na dosiahnutie vízie a cieľov

Obdobie: 11/2021

Popis etapy: V tejto fáze sa identifikuje strategický prístup, postup a nástroje (opatrenia, aktivity, programy a projekty) akými sa v časovej následnosti a priestorovej súvislosti realizujú jednotlivé kroky stratégie. Cieľom tejto fázy je navrhnúť vlastnú stratégiu, ktorou dosiahne naplnenie celého systému počínajúc víziou až po systém cieľov PHRSR.

Etapa 6. – Nastavenie implementácie, financovania, monitorovania a vyhodnocovania PHRSR

Obdobie: 12/2021

Popis etapy: Cieľom tejto fázy je vypracovať podrobný plán implementácie stratégie obsiahnutej v PHRSR. Podrobný plán implementácie stratégie je integrálnou súčasťou PHRSR a definuje predovšetkým:

- časový harmonogram implementácie stratégie a v jeho rámci konkrétne úlohy pre implementáciu navrhovaných nástrojov vrátane subjektov zodpovedných za ich splnenie a určenie výstupov realizácie týchto úloh, ktorý je reprezentovaný akčným plánom implementácie;
- implementačnú štruktúru vrátane systému riadenia implementácie PHRSR, v ktorej musí byť predovšetkým presne definovaná úloha jednotlivých subjektov zapojených do realizácie PHRSR, pravidlá a procesy riadenia implementácie stratégie a plán riadenia rizík;
- systém monitorovania a transparentného hodnotenia a naplňania cieľov stratégie, ktoré zapracovávajú;
- plán využitia zdrojov vrátane zostavenia finančného plánu implementácie stratégie.

Etapa 7. – Prerokovanie a schvaľovanie návrhu PHRSR

Obdobie: 01/2022

Popis etapy: Integrálnou súčasťou fázy schvaľovania je široko koncipovaný proces prerokovania tohto dokumentu s partnermi, dotknutou verejnosťou a dotknutými orgánmi a následného zapracovania ich námietok a pripomienok z participatívneho procesu v prvej časti tejto fázy.

Výstupom tohto participatívneho procesu môže byť úprava návrhu materiálu PHRSR tak, aby bola bližšie k očakávaniam jednotlivých partnerov a verejnosti.

Návrh PHRSR upravený na základe výstupov procesu prerokovania je predložený gestorom na schválenie v príslušnom orgáne územnej samosprávy obce Bretejovce.

2. Analytické východiská

2.1. Zhodnotenie implementácie doterajších stratégií

Jedným zo strategických dokumentov obce bol Program rozvoja obce **Bretejovce**, ktorý bol schválený dňa 16.12.2015.

Na základe výstupov z vyššie uvedených analýz a na základe prieskumu verejnej mienky, ktorý bol realizovaný dotazníkovým zisťovaním, prostredníctvom médií, a ako i osobným zisťovaním boli v obci Bretejovce pre roky 2015-2021 identifikované priority v niekoľkých oblastiach:

HOSPODÁRSKA OBLASŤ	Technická infraštruktúra
	Dopravná infraštruktúra
	Cestovný ruch
	Partnerská spolupráca s inými subjektmi
SOCIÁLNA OBLASŤ	Rozvoj bývania
	Sociálna infraštruktúra
	Školstvo, kultúra a šport
	Obecné (verejné) priestory a služby
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ	Ochrana ŽP a majetku obyvateľov obce
	Protipovodňové opatrenia

V rámci týchto priorít boli naplánované a následne zrealizované projekty, ktorých prehľad uvádza tabuľka nižšie. Služi zároveň ako projektová základňa obce Bretejovce, na ktorej je možné budovať a plynulo nadviazať nové projektové zámery a vízie v horizonte 2021 – 2027.

Č.	Názov projektu	Priorita	Termín realizácie	
1	Prístavba Požiarnej zbrojnice	Sociálna oblasť	2019	30 000,- € / Ministerstvo vnútra SR
2			2021	58 000,- € / Ministerstvo

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce
na roky 2021 – 2027**

Intenzifikácia triedeného zberu komunálnych odpadov v obci Bretejovce	Environmentálna oblasť		životného prostredia SR
---	------------------------	--	-------------------------

Tabuľka: prehľad projektov zrealizovaných v rámci PHRSR 2015 – 2021

Od roku 2015, kedy bol spracovaný, schválený a prijatý predchádzajúci Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce prešla obec viacerými pozitívnymi zmenami a realizovala viaceré rozvojové projekty, ktoré skvalitnili život obyvateľov aj návštevníkov obce, regiónu a jeho okolia. Obec sa zapojila do prípravy a následnej realizácie viacerých investičných projektov. Obec úspešne využila aj nenávratné finančné prostriedky a ďalšiu grantovú pomoc v prospech vlastného rozvoja a mohla tak realizovať prioritné investičné aktivity, na ktoré by veľmi ťažko vedela vyčleniť finančné prostriedky z vlastných zdrojov. Zrealizované projekty mali pozitívny dopad na zlepšenie kvality života v obci. Za obdobie 2015 – 2021 boli zrealizované 2 projekty.

2.2. Identifikácia vnútorných potenciálov, výziev, limitov a problémov

Výzvy a potenciály	Socioekonomické	<ul style="list-style-type: none"> - vyváženosť štruktúry obyvateľstva z hľadiska produktivity, aktivity a pohlavia, - fungujúce poľnohospodárske družstvo, - vzdelaný a kvalifikovaný ľudský potenciál, - existencia podnikateľských subjektov pôsobiacich v obci v oblasti obchodu, stavebníctva, priemyslu, - dobré podmienky pre rozvoj služieb, - dobré podmienky pre rozvoj cestovného ruchu, - dobré podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, - vytváranie podmienok pre rozvoj podnikania, - existujúca územno-plánovacia dokumentácia.
	Územno-technické	<ul style="list-style-type: none"> - atraktívne prírodné prostredie, - blízkosť rekreačnej oblasti, ako možného základu pre rozvoj turizmu, - objekty vhodné pre podnikanie v agroturistike, - kultúrno-historické pamiatky, - aktívny prístup miestnej samosprávy k rozvoju cestovného ruchu.
	Prírodno-environmentálne	<ul style="list-style-type: none"> - vhodné prírodné a podnebné podmienky, - doriešený odvoz a skládky tuhého komunálneho odpadu, - vypracovaný program odpadového hospodárstva, - realizácia separovaného zberu odpadu,

		<ul style="list-style-type: none"> - zlepšenie kvality ovzdušia v obci vybudovaním plynofikácie.
	Kultúrne	<ul style="list-style-type: none"> - využívanie prírody v okolí na zimné a letné športové aktivity, - veľké množstvo kultúrnych podujatí, - každoročné tradičné kultúrno-spoločenské podujatia, - existencia budovy pre materskú školu, - existencia kultúrnych pamiatok.
	Inštitucionálno-organizačné	<ul style="list-style-type: none"> - stretnutia občanov s predstaviteľmi samosprávy, - ochota obyvateľov spolupodieľať sa na rozvoji obce.
Problémy a limity	Socioekonomické	<ul style="list-style-type: none"> - nezamestnanosť obyvateľov obcí v produktívnom veku, - nezamestnanosť absolventov škôl, - absencia výrobných podnikov v obci, - absencia základných a doplnkových služieb, - stagnácia rozvoja malého a stredného podnikania, - slabý rozvoj remeselnej výroby, - nízka kúpyschopnosť obyvateľstva vyplývajúca z nezamestnanosti v regióne, - slabá informovanosť o možnostiach podnikania a samozamestnania zo strany štátu.
	Územno-technické	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná infraštruktúra, - nedostatok finančných prostriedkov z rozpočtu obce na rekonštrukciu miestnych komunikácií, - nevybudované parkovacie plochy v obci, - nedostatočná infraštruktúra pre rôzne športové a voľnočasové aktivity.
	Prírodno-environmentálne	<ul style="list-style-type: none"> - nezáujem mladých o poľnohospodárstvo, - nedostatočné využívanie daností pre rozvoj turizmu a agroturizmu, - malý rozvoj aktivít pre rekreačné účely, - zlý stav poľných a lesných ciest, - nevyužitý potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, - nedostatočná propagácia cestovného ruchu v regióne.
	Kultúrne	<ul style="list-style-type: none"> - slabá tradícia folklóru,

		<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočný záujem občanov o obnovenie tradícií v obci, - obyvatelia sú prevažne konzumenti a nie tvorcovia kultúrnych akcií v obci.
	Inštitucionálno-organizačné	<ul style="list-style-type: none"> - zlý stav interiérov obecných budov, - nevybudovaná obecná kanalizácia, - nedostatok prípadne nedostupnosť finančných zdrojov.

2.3. Kľúčové trendy vývoja, ak by sa stratégia PHRSR neimplementovala

Nulový variant

Za predpokladu, že nebudú realizované žiadne opatrenia navrhovanej stratégie PHRSR, tzv. nulový variant, je možné predpokladať nasledovný lokálny dopad na zraniteľnosť obce:

Z pohľadu ekonomického a podnikateľského prostredia v obci

- odchod mladých ľudí do zahraničia,
- znížená atraktivita územia obce/regiónu pre investorov,
- nemožnosť získať externé zdroje pre obec na podporu rozvoja,
- silná konkurencia na trhu,
- neukončené budovanie technickej infraštruktúry v obciach.

Z pohľadu poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

- zmena klimatických podmienok,
- nevyužitie pôdneho a lesného fondu obce,
- neatraktívnosť práce a podnikania v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve,
- devastácia životného prostredia,
- prírodné kalamity.

Z pohľadu technickej a dopravnej infraštruktúry

- navýšenie počtu investičných akcií v obciach a ich finančná náročnosť,
- stagnácia vybudovania kanalizácie pre ich finančnú náročnosť,
- nemožnosť získať externé zdroje na dobudovanie technickej infraštruktúry.

Z pohľadu životného prostredia

- ohrozenie zdrojov pitnej vody v obci nadmerným používaním umelých hnojív a pesticídov,
- nemožnosť získať externé zdroje pre tvorbu a údržbu životného prostredia,
- prírodné katastrofy (záplavy).

Z pohľadu kultúry, školstva a športu

- hrozba papučovej kultúry obyvateľstva,
- dôsledkom zlej sociálnej situácie rodín je kultúra na poslednom mieste v rodinnom rozpočte,

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce na roky 2021 – 2027

- slabý sponzoring športu a kultúry zo strany súkromného sektora,
- bezcieľne trávenie voľného času mladými ľuďmi v obci,
- zanedbaním pozornosti v oblasti tradícií a remesiel obce stratia svoju osobitosť.

Z pohľadu občianskej vybavenosti

- nedostatok finančných prostriedkov na výkon samosprávy a zlepšenie občianskej vybavenosti obce,
- nedostatok finančných prostriedkov na plánované rozvojové aktivity obce.

Z pohľadu cestovného ruchu

- nepochopenie turistického potenciálu obce - nevyužitie daností pre rozvoj cestovného ruchu,
- izolovanosť – nezapojenie sa do združení v regióne, ktoré pomáhajú rozvoju cestovného ruchu,
- neprispôsobenie kvality a množstva poskytovaných služieb v súlade s požiadavkami návštevníkov obce,
- nedosiahnuteľná konkurencia v oblasti cestovného ruchu.

Dopady vyššie uvedených bodov bez aktívneho prístupu obce je možné zovšeobecniť nasledovne:

- Zníženie počtu pracovných príležitostí v obci
- Migrácia prevažne mladého obyvateľstva a z toho vyplývajúce starnutie obyvateľstva
- Nespokojnosť obyvateľov s kvalitou infraštruktúry a občianskej vybavenosti
- Vyčerpanie financovania rozvojových aktivít z vlastných zdrojov
- Strata záujmu obyvateľov participovať na veciach verejných

2.4. Identifikácia výziev, limitov a problémov z vonkajšieho prostredia

Nasledujúca tabuľka ilustruje potenciály, výzvy, limity a problémy vyplývajúce z vývoja vo vonkajšom prostredí obce Bretejovce.

Výzvy a potenciály z vonkajšieho prostredia:	Limity a problémy z vonkajšieho prostredia:
Potenciál získať nenávratný finančný príspevok z EÚ zdrojov pre krytie investičných zámerov v obci	Malý záujem investorov o menšie obce.
V rámci Mikroregiónu existuje možnosť vytvárať spolupráce založené na synergii s obcami	Nedostatočne rozvinutý cestovný ruch v okolí obce/mikroregiónu.
V blízkom okolí obce funguje rozvinutý cestovný ruch.	Zlý stav životného prostredia v okolí obce/v mikroregiónu.
Možnosť prilákať investorov.	Nepochopenie potenciálu disponibilných rozvojových zdrojov obce.

2.5. Výstupy SWOT analýzy pre voľbu typu stratégie

Tomuto bodu je z pohľadu tvorby PHRSR venovaná mimoriadna pozornosť nakoľko výzvy, potenciály, limity a problémy vytvárajú väčšinou vzájomne previazaný logický hierarchický systém. Preto v tomto bode nedôjde len k identifikácii samostatných javov, ale najmä vzájomných väzieb a ich príčinných súvislostí. Následne budú výstupy tohto kroku spracované vo forme stromu výziev a problémov, ktorý tento systém a jeho väzby vizualizuje. Samotný strom je potom možné následne použiť k zadefinovaniu logického systému, teda stromu, cieľov a opatrení, ktoré sa budú vzťahovať na identifikované výzvy, potenciály, limity a problémy.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • výhodná strategická poloha obce medzi významnými mestami Prešov a Košice • dostatok voľnej pracovnej sily • ochota zo strany samosprávy riešiť zlé ekonomickú a sociálnu situáciu miestneho obyvateľstva • zvýšený záujem o osídľovanie a budovanie rodinných domov poväčšine zo strany obyvateľov mesta Prešov, Košice a ďalších miest v blízkosti obce • výborná spolupráca s okolitými obcami • zrealizovaná plynofikácia obce • zrekonštruované verejné osvetlenie • obec má hasičskú zbrojnicu • ochota spolupráce miestneho obyvateľstva pri rozvoji obce 	<ul style="list-style-type: none"> • nedobudovaná základná technická infraštruktúra – absencia kanalizácie • zlý stav niektorých chodníkov a miestnych cestných komunikácií • absencia oddychových zón pre deti mládež, mladé rodiny, matky na materskej dovolenke a pre dôchodcov • absencia športovísk, predovšetkým multifunkčného ihriska • absencia detského ihriska • nedostatočná prevencia voči kriminalite a iným možným protispoločenským konaniam • absencia kamerového systému • nízka úroveň kultúrno-spoločenského a športového vyžitia • nedostatok vlastných finančných zdrojov obce na financovanie rozvojových a investičných projektov • absencia sociálnej starostlivosti pre starších občanov • absencia zdravotného strediska • slabá ekologická uvedomelosť občanov • nedostatočné separovanie a zhodnocovanie odpadov • nedostatočné využívanie prírodného potenciálu • nedostatočné využitie obnoviteľných zdrojov energie v prospech rozvoja obce
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • využitie čerpania štrukturálnych fondov EÚ 	<ul style="list-style-type: none"> • negatívne sociálne prostredie

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce na roky 2021 – 2027

• potenciál rozvoja cestovného ruchu a agroturistiky • rozšírenie miestnych cestných komunikácií a chodníkov na nové investičné územia v katastri obce, kde sa uskutočňuje výstavba rodinných domov obyvateľov mesta Prešov a Košice • znalosť regiónu • strategické postavenie obce • zvýšenie bezpečnosti v obci prostredníctvom kamerového systému • vybudovanie cyklochodníkov • existencia turistických atrakcií v blízkom okolí / mikroregióne obce • zlepšovanie podnikateľského prostredia • dobudovaním prvkov technickej infraštruktúry zabezpečiť ďalší rozvoj podnikateľských aktivít v obci • možnosti rekvalifikácie obyvateľov • rozvoj športových a rekreačných aktivít s možnosťou využitia prírodného potenciálu územia • potencionálna spolupráca s okolitými obcami • podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie • predchádzanie vzniku odpadov • zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľov obce • realizácia opatrení smerujúcich k udržaniu kvality životného prostredia	• pretrvávajúce negatívnych dopadov hospodárskej krízy • nedostatočná osвета v oblasti ochrany životného prostredia • nárast produkcie komunálneho odpadu • zanedbávanie podpory štátu v oblasti malého a stredného podnikania • starnutie obyvateľstva • finančne náročná a pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry • nevyužitie prístupných zdrojov pre rozvoj obce vo všetkých smeroch • nedostatočný rozvoj turistických aktivít v okolí obce • bariéry pri získavaní prostriedkov z fondov EÚ • slabá osвета v oblasti ochrany životného prostredia • znečisťovanie životného prostredia nelegálnymi skládkami

Návrh strategického prístupu vyplývajúci zo SWOT analýzy

Využitím SWOT analýzy jednotlivých čiastkových oblastí boli vyšpecifikované silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia, ktoré prispeli k tvorbe návrhov a odporúčaní pre vypracovanie rozvojového dokumentu obce Bretejovce. Výstupom SWOT analýzy je tak nielen identifikácia silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození, ale aj návrh jedného zo štyroch prístupov k ďalšiemu rozvoju obce: ofenzívnej stratégie, defenzívnej stratégie, stratégie spojenectva alebo stratégie úniku.

Na základe častí SWOT analýzy je možné konštatovať, že výsledkom SWOT analýzy je prijatá OFENZÍVNA STRATÉGIA, pri ktorej silné stránky obce majú prevahu nad slabými stránkami, nad príležitosťami

a ohrozeniami. Odpoveďou pre obec je tak potreba využiť príležitosti na svoj rozvoj prostredníctvom budovania stratégie postavenej na silných stránkach obce.

2.6. Výstup benchmarkingu v kontexte širšieho územia

Samostatnou oblasťou analytickej časti je identifikovanie potenciálnych nástrojov a možných prístupov na riešenie výziev a problémov, ktoré sa stali osvedčenými nielen na úrovni lokálnej, ale aj v národnej alebo nadnárodnej praxi.

Pri tomto postupe sa identifikujú analýzou overené postupy - pozitívne prvky, rešpektujúc ich možné obmedzenia pri prenose skúseností. Tie môžu vyplývať z rozdielnosti prostredia (legislatívne, sociálne, ekonomické, geografické), rovnako tak z rôznej východiskovej situácie.

Metódou používanou v rámci spracovania tejto analýzy je porovnanie situácie a potenciálov rozvoja obce so situáciou a potenciálmi rozvoja inej porovnateľnej obce v rámci tzv. benchmarkingu. Porovnanie je vhodné sústrediť na obce, ktoré môžu byť vnímané ako konkurenti alebo naopak - sú príkladmi napredovania v dosiahnutom prograse, prípadne príkladmi dobrej praxe, ktorú je možné zohľadniť pri riešení obdobných výziev a problémov.

Benchmarking pre účel spracovania tohto dokumentu je možné zadefinovať ako proces porovnávania a merania vlastných bežiacich procesov s porovnateľnými procesmi vo vybraných (porovnávaných) subjektoch. Cieľom takého porovnania je zisk informácií, kde vzniká odchýlka, ktorá predstavuje tzv. úzke miesto procesu. Tak môže obec identifikovať problém a zaviesť zlepšenia. Práve cez porovnanie s najlepšími.

Východisková situácia obcí v najbližšom okolí

V najbližšom okolí zápasia všetky obce s obdobnými problémami a to nielen na úrovni rozvoja. Najčastejšími problémami obcí s nízkym počtom obyvateľov sú nedostatok finančných prostriedkov a slabý ľudský kapitál v spojení s prestarnutým obyvateľstvom. Okrem frustrácie patria medzi bariéry rozvoja obcí v bezprostrednom prostredí známe problémy s infraštruktúrou, nezamestnanosťou, či nízkym alebo málo využiteľným vzdelaním. Problémom je i fakt, že malé obce sa často bránia alebo im chýba príležitosť spájať sa do mikroregiónov.

Napriek uvedeným ťažkostiam je možné identifikovať aj rad príkladov obcí, ktoré vďaka mobilizácii vlastného potenciálu a s využitím externých zdrojov dokázali v oblasti hospodárskej, environmentálnej, sociálnej a zvyšovania úrovne obyvateľstva efektívne napredovať. Sú to obce: Lemešany, Drienov

V uvedených obciach boli naplno využité možnosti čerpania zdrojov EÚ pre rozvoj v každej oblasti – životné prostredie, infraštruktúra, školstvo, zdravotníctvo, sociálna infraštruktúra.

Práve predkladaný dokument môže obci Bretejovce pomôcť k zmene – priblíženiu sa k nasledoviahodným príkladom. Na obdobie 2021 – 2027 je vypracovaný detailný plán nástrojov (projektov) v súlade s cieľmi programovacích dokumentov pre najbližšie rozpočtové obdobie EÚ.

2.7. Identifikácia disparít a faktorov rozvoja

Každá obec disponuje zdrojmi, ktoré je možné definovať ako faktory jej rozvoja (ekonomického a sociálneho). Zdroje a faktory, ktoré sa nachádzajú v rámci hraníc katastrálneho územia obce sa označujú ako vnútorné (endogénne) faktory rozvoja. Zdroje a faktory, ktoré vplývajú na rozvoj obce spoza hraníc obce tvoria vonkajšie (exogénne) faktory rozvoja. Súbor faktorov a zdrojov rozvoja obce tvorí rozvojový potenciál konkrétnej obce.

A) Prehľad faktorov rozvoja obce Bretejovce

Rozvojové faktory je možné členiť do nasledovných skupín:

- prírodné zdroje,
- sociálna infraštruktúra obyvateľstvo,
- technická infraštruktúra,
- ekonomické činnosti,
- rozpočet a majetok obce.

Prírodné zdroje

Katastrálne územie obce Bretejovce s rozlohou 394 ha sa rozprestiera v Košickej kotline. Bretejovce ležia v údolí rieky Torysy, na jej pravom brehu. Chotár obce je v údolí Torysy rovný a úrodný, za obcou mierne pahorkovitý. Obec sa rozprestiera v Prešovskom kraji a patrí do okresu Prešov, ktorý má rozlohu 933,68 km². Stred obce leží v nadmorskej výške 215 m n. m..

Územie orograficky patrí do geomorfologickej jednotky subprovincie vnútorné Karpaty na hranici oblasti Slovenské rudohorie a Lučenecko – Košická kotlina a podoblasti Košická kotlina a Čierna hora. Terén je v nive Torysy rovinný so sklonom 1% až 3%. Terén v oblasti predhoria Čiernej hory má pahorkatinový charakter rozbrázdnený s menšími údoliami pravostranných prítokov Torysy a je výrazne orientovaný na Východ. Najväčší sklon majú najvyššie položené časti, ktoré postupne prechádzajú na sklon až 15 %. V severnej časti územia sa niva Torysy podstatne rozširuje.

Rovinná časť územia je budovaná štvrtohornými bezvápenatými aluviálnymi náplavami /holocén/, na ktorých sa vyvinuli nivné pôdy oglejené. Podklad svahovitej časti tvorí treťohorný neogén, na ktorý boli naviate silné vrstvy sprašových pokryvov. Materiál, ktorý bol naviaty, alebo nanesený nivnou akumuláciou je zrnitostné stredne ťažký ale odplaviteľný. Na ňom sa vytvorili hnedozeme a hnedé pôdy. Vyššie položené časti predhoria Čiernej hory pozostávajú z delúvialných sedimentov a vrchné zo zlepencových hornín.

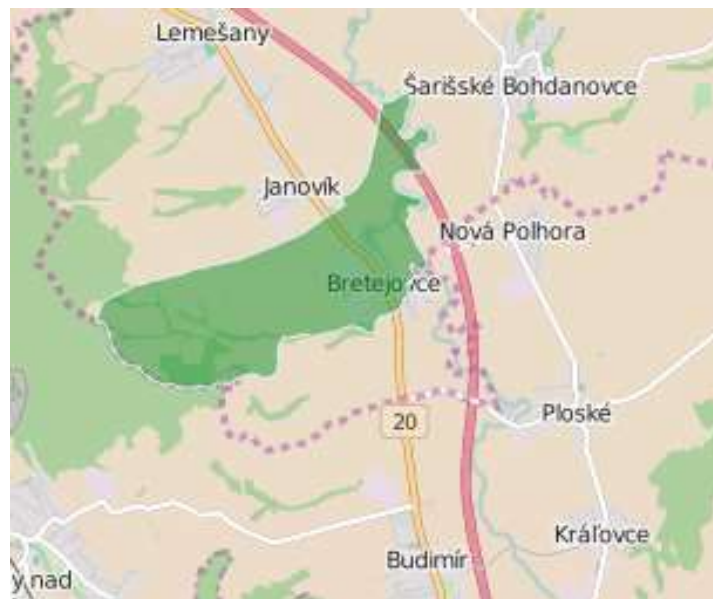
Územie je súčasťou povodia Torysy a Hornádu ktorým je aj priamo odvodňované. Z prítokov, je najvýznamnejší Tablový potok. Vysoká vodnatosť tokov je v marci až v apríli, najnižšia v septembri. Pre podzemné vody ma význam z hydrogeologického hľadiska kvartérne sedimenty v alúviu Torysy, ktorých vodárenskú hodnotu možno charakterizovať realizovanými vrtmi o výdatnosti 1-2 l .s⁻¹ na jeden vrt. V hornom úseku má rad znečisťovateľov a cez riešené územie preteká v III. triede čistoty.

Územie sa vyznačuje zložitým geologickým vývojom. Centrálna časť riešeného územia je tvorená holocénnymi sedimentmi, severné územia prechádzajú do vrchného pliocénu s prevažne jazernými sedimentmi neogenného charakteru. Sedimenty dosahujú hrúbku iba 10 metrovej mocnosti.

Porasty sa nachádzajú v južnej časti riešeného katastra, vyskytujú sa na súvislých plochách. Sú to prevažne hospodárske lesy, ktorých prvou funkciou je produkcia drevnej hmoty. Vytvárajú súvislé porasty v I. lesnom vegetačnom stupni dubovom s prevažným zastúpením lesného typu – bukova dúbrava na stredne hlbokých pôdach s bohatým zastúpením buka z primiešanej čerešne vtácej, javora mliečneho, hraba obyčajného, lipy malolistej s bohatým krovitým porastom v spodnej etáži. Hoci porasty sú iba z časti pôvodného rázu, sú významnou zložkou, ktorá vytvára ekologickú stabilitu územia.

V kombinácii s pasienkami vytvárajú krajinársky hodnotné mozaikovitú štruktúru. V severnej časti sú porasty rozpracované, s postupným vykonávaním ich obnovy. V južnej časti sú porasty výmladkového charakteru. Vzhľadom na optimálne prírodné podmienky sú uvedené lesné porasty pomerne produkčné

Grafické znázornenie polohy obce Bretejovce

Obyvateľstvo

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje niekoľko ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Štruktúra obyvateľstva je výsledkom základných demografických procesov reprodukcie, či už prirodzených (pôrodnosť, úmrtnosť) alebo mechanických (sťahovanie) a sú statickými charakteristikami populácie. Predstavujú základné fakty na podporu rozhodovania v súvislosti s rozvojom ľudskej spoločnosti. Je dôležité vymedziť demografické trendy a v rámci nich aj náboženskú, národnostnú a vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva. K základným demografickým ukazovateľom patrí aj dynamika obyvateľstva, ktorá sa vyjadruje prirodzeným a migračným pohybom. Celkový počet obyvateľov v obci v roku 2021 je 434. Počet obyvateľov vykazuje rastúci trend vývoja.

Štruktúra obyvateľstva podľa veku a pohlavia

Dôležitou charakteristikou ľudských zdrojov je veková štruktúra obyvateľstva v kategóriách predproduktívny (0-14 rokov), produktívny (15 - 65 rokov) a poproduktívny vek (65 a viac rokov). Veková štruktúra je základným ukazovateľom pre posúdenie budúceho vývoja populácie. Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku (15 - 65 rokov) konkrétne 281 obyvateľov, najmenší podiel na obyvateľov pripadá v poproduktívnom veku, a to 68 obyvateľov.

Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti

Podľa výsledkov sčítania môžeme obyvateľstvo hodnotiť aj z hľadiska národnostnej štruktúry. Z pohľadu národnostného zloženia výrazne prevláda slovenská národnosť, nakoľko 95,62% obyvateľov sa hlási práve k tejto národnosti.

Štruktúra obyvateľstva podľa náboženstva

Z hľadiska náboženského vyznania je štruktúra obyvateľstva rôznorodá. V obci má najväčšie zastúpenie rímskokatolícka cirkev 74,65%, evanjelická cirkev augsburského vyznania je v obci druhou najpočetnejšou cirkvou (9,21%).

Štruktúra obyvateľstva podľa vzdelania

Úroveň vzdelania je výrazom sociálno-ekonomického statusu obyvateľstva, ktorú charakterizuje počet obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého stupňa vzdelania. Predmetné územie má vidiecky charakter, čo sa odráža aj vo vzdelanostnej úrovni obyvateľstva. Z toho dôvodu je nutné venovať tejto oblasti zvýšenú pozornosť. Výrazné postavenie v obci má stredoškolské vzdelanie. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne a odbornej kvalifikácie je jedným z dôležitých predpokladov ďalšieho rozvoja životnej úrovne obyvateľov.

Ekonomická aktivita obyvateľstva

Jednou zo základných sociálno-ekonomických klasifikácií triedenia obyvateľstva je ekonomická aktivita. Z tohto hľadiska možno obyvateľstvo rozdeliť na ekonomicky aktívne a neaktívne. Medzi demografické ukazovatele zaraďujeme aj zamestnanosť obyvateľstva. Na základe zmapovania zamestnanosti možno posúdiť, koľko obyvateľov v obci je ekonomicky aktívnych, koľko obyvateľov sa nachádza na materskej dovolenke, koľko je dôchodcov, koľko sa nachádza v obci nezamestnaných a pod.. Nezamestnanosť obce má stúpajúci trend. Ľudský potenciál obce pre ďalší rozvoj možno využiť v širšom rámci na úrovni rozvoja mikroregiónu.

Technická infraštruktúra

Nasledujúca tabuľka uvádza technickú infraštruktúru v obci.

Technická infraštruktúra, občianska a dopravná infraštruktúra	Stav
Miestne komunikácie	Stav miestnych komunikácií je dobrý, avšak niektoré úseky si vyžadujú komplexnú rekonštrukciu.
Chodníky	Stav chodníkov je dobrý, avšak niektoré úseky si vyžadujú komplexnú rekonštrukciu, zároveň je potrebné osadiť ďalšie úseky chodníkov.
Železničná stanica	V obci sa nenachádza železničná stanica.

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce
na roky 2021 – 2027**

Autobusová zástavka	V obci sa nachádzajú 2 autobusové zastávky v dobrom stave.
Vodovod	Obec má vybudovaný vodovod.
Kanalizácia	V obci nie je vybudovaná kanalizácia.
Čistička odpadových vôd	V obci nie je vybudovaná ČOV.
Rozvod plynu	Obec je plynofikovaná.
Zásobovanie teplom	Zdroje a zariadenia na výrobu tepla väčšieho rozsahu sa v obci nenachádzajú. Zásobovanie teplom v obci je riešené po jednotlivých objektoch samostatne.
El. vedenie	Obec je zásobovaná elektrickou energiou z distribučných trafostaníc.
Verejné osvetlenie	Stav verejného osvetlenia je dobrý, obec využíva LED technológiu (100%). Prevádzku verejného osvetlenia spravuje externá spoločnosť.
Pokrytie mobilných operátorov	Obec je pokrytá signálmi všetkých aktuálnych mobilných operátorov.
Optická sieť na pripojenie internetu	Obec disponuje optickou sieťou.

Odpadové hospodárstvo

Na území obce vzniká hlavne komunálny odpad a biologický odpad z domácnosti, z verejných priestranstiev. Obec zabezpečuje separovanie odpadu v hlavných komoditách papier, sklo, plast, ale aj v ďalších komoditách v súlade s aktuálnou legislatívou. Odvoz a zneškodňovanie komunálneho odpadu pravidelne zabezpečuje dodávateľsky. V obci sa nenachádza zberný dvor ani kompostovisko. Zmenami v systéme prístupu k nakladaniu s odpadom je potrebné sa neustále zaoberať, najmä s ohľadom na vznik nelegálnych skládok, nakoľko časti obyvateľstva ešte stále chýba dostatočné uvedomenie. Obec neustále dbá na to, aby sa v jej katastri nevyskytli žiadne environmentálne záťaž.

Sociálna infraštruktúra obce

Sociálnu infraštruktúru a občiansku vybavenosť v obci charakterizujú zariadenia z oblasti administratívy a kultúry, športové zariadenia, školské zariadenia. Občianska vybavenosť významnou mierou skvalitňuje život obce. Úroveň občianskej vybavenosti je ovplyvňovaná charakterom obce, veľkosťou obce, počtom jej obyvateľov a návštevníkov, ich potrebami. Obec disponuje sociálnou infraštruktúrou: kultúrny dom, cintorín, kostol, materská škola, pohostinstvo, obchod, predajne, hasičská zbrojnica, obecný rozhlas.

Štruktúra domového a bytového fondu

Väčšina obyvateľov v obci Bretejovce býva v tradičných rodinných domoch Rodinné domy sú v dobrom stave.

[Detailné spracovanie analýz obce tvorí prílohu č. 1 tohto dokumentu.](#)

B) Prehľad disparít obce Bretejovce

Pri analýze problémov boli identifikované nasledovné disparity a limity rozvoja územia obce Bretejovce:

Oblasť rozvoja	Popis disparity
<ul style="list-style-type: none"> • Prírodné zdroje 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nevyužitý prírodný a kultúrno-historický potenciál pre rozvoj cestovného ruchu
<ul style="list-style-type: none"> • Obyvateľstvo 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ starnúca populácia (celonárodný problém)
<ul style="list-style-type: none"> • Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily
<ul style="list-style-type: none"> • Technická infraštruktúra 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ technický stav verejných budov vyžadujúcich si rekonštrukciu
<ul style="list-style-type: none"> • Sociálna infraštruktúra obce 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nedostatočná infraštruktúra zdravotnej starostlivosti ▪ chýbajúce domovy sociálnych služieb

Tabuľka - disparity a limity rozvoja územia

3. Rozvojová stratégia

3.1. Vízia rozvoja a hlavný cieľ

Vízia predstavuje očakávaný stav, ktorý má obec zo strednodobého hľadiska dosiahnuť. Definuje rámec pre vymedzenie strategických cieľov a priorít na obdobie budúcich 7 – 10 rokov pričom popisuje aj postupy na ich dosiahnutie.

Vízia obce Bretejovce predstavuje opis ideálneho stavu, ktorý si obyvatelia obce prajú dosiahnuť a aktívnym systematickým prístupom sa chcú blížiť k jej naplneniu.

Na základe komplexnej analýzy východiskového stavu obce, súboru kvalitatívnych a kvantitatívnych dát, analýzy silných a slabých stránok územia, identifikácii hlavných faktorov smerujúcich k rozvoju územia, pochopením väzieb územia, zohľadnením faktorov podporujúcich rast, resp. rozvoj územia, ako aj na základe funkcií, ktoré obec v súčasnosti plní, strategická vízia obce Bretejovce je formulovaná nasledovne:

Vízia rozvoja:

Obec Bretejovce je modernou obcou, ktorá vytvára predpoklady pre systematické zlepšovanie životných podmienok a podporujúca zvýšenie životnej úrovne svojich obyvateľov všetkých vekových kategórií cez:

- podporu mobility a prepojitelnosti,
- podporu spravodlivých riešení v sociálnej oblasti tak, aby bola samospráva bližšie k občanom a viedla k skvalitneniu života v regióne,
- podporu inovatívnych a ekologických – dobu odrážajúcich – riešení pre všetkých svojich občanov.

Hlavný cieľ:

Vytvárať priestor a podmienky pre zlepšenie kvality života v obci, cez poznanie potrieb svojich obyvateľov a zabezpečiť predpoklady k trvalo udržateľnému rozvoju obce s dôrazom na inovatívne a ekologické riešenia, ktoré reflektujú nároky ale aj benefity dnešnej doby a ponúkať sociálne riešenia ako nástroj priblíženia sa k občanom.

3.2. Štruktúra priorít a ich väzby

Zámerom tejto časti programu je **zadefinovať priority** a poskytnúť prehľad strategických a špecifických (operatívnych) cieľov **vo väzbe na hlavný cieľ a priority**, ktoré s určitosťou povedú priamo k naplneniu stanovenej vízie, pričom tieto priority a z nich plynúce návrhy projektov nemusia spadať len do kompetencie obce.

V tejto časti je dôležité ich explicitne vymedziť a pomenovať tak, aby ich bolo možné zapracovať do plánu plnenia. Pri opatreniach, ktoré nie sú priamo v kompetencii obce, je dôležité aby boli presne sformulované do takej podoby, v akej ich obec bude môcť začleniť do vyšších strategických zámerov napr. samosprávneho kraja.

Naplnenie dlhodobej vízie a dosiahnutie hlavného cieľa obce Bretejovce je rozložené **do troch prioritných oblastí**, ktorých naplnenie je podmienené splnením špecifických cieľov, ktoré môžu byť v rámci dekompozície tvorené ďalšími špecifickými subcieľmi a spolu s vyššími cieľmi sa stávajú základnými piliermi pri realizácii hlavného cieľa.

Základné prioritné oblasti sú vymedzené nasledovne:

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých

Prioritná oblasť 3: Eko obec

Predstavenie obsahu jednotlivých priorít je možné najlepšie demonštrovať cez uvedenie špecifických cieľov, ktoré pod danú prioritu spadajú a práve ich jednotlivé splnenie zabezpečí aj naplnenie priority.

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec

Strategický cieľ: 1.1 Rozširovať a naplňovať vnútorný potenciál územia obce, založený na dobudovaní dopravnej a technickej infraštruktúry, podporovať miestne hospodárstvo a zaviesť moderné a inovatívne prvky v rámci obce

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých

Strategický cieľ: 2.1 Podporiť skvalitnenie občianskej, športovej a kultúrnej vybavenosti obce

Strategický cieľ: 2.2 Zvýšiť atraktívnosť obce a zlepšiť kvalitu života pre jej obyvateľov a návštevníkov

Prioritná oblasť 3: Eko obec

Strategický cieľ: 3.1 Zabezpečiť kvalitné životné prostredie pre obyvateľov obce a návštevníkov

Strategický cieľ: 3.2 Podporiť nástroje smerujúce k ochrane životného prostredia

Obrázok nižšie ilustruje prepojenie a väzby medzi definovaním Vízie rozvoja, Hlavného cieľa a priorít obce Bretejovce, ktorých naplnenie je možné dosiahnuť prostredníctvom naplnenia cieľov jednotlivých nástrojov (projektov), ktoré povedú k naplneniu jednotlivých špecifických cieľov, prostredníctvom ktorých je možné naplniť strategické ciele určené pre každú prioritnú oblasť obce.

Obr. Prepojenie a väzby medzi definovaním Vízie rozvoja, Hlavného cieľa a priorít obce Bretejovce

3.3. Systém cieľov, ich súvislostí, indikátorov a strom cieľov

3.3.1. Prehľad strategických a špecifických (operatívnych) cieľov vo väzbe na hlavný cieľ a priority

Vízia: Obec Bretejovce je modernou obcou, ktorá vytvára predpoklady pre systematické zlepšovanie životných podmienok a podporujúca zvýšenie životnej úrovne svojich obyvateľov všetkých vekových kategórií cez:

- podporu mobility a prepojitelnosti,
- podporu spravodlivých riešení v sociálnej oblasti tak, aby bola samospráva bližšie k občanom a viedla k skvalitneniu života v regióne,
- podporu inovatívnych a ekologických – dobu odrážajúcich – riešení pre všetkých svojich občanov.

Hlavný cieľ: Vytvárať priestor a podmienky pre zlepšenie kvality života v obci, cez poznanie potrieb svojich obyvateľov a zabezpečiť predpoklady k trvalo udržateľnému rozvoju obce s dôrazom na inovatívne a ekologické riešenia, ktoré reflektujú nároky ale aj benefity dnešnej doby a ponúkať sociálne riešenia ako nástroj priblíženia sa k občanom.

Priorita 1. Moderná a inovatívna obec	Priorita 2 Obec atraktívna pre všetkých		Priorita 3 Eko obec	
Strategický cieľ 1.1	Strategický cieľ 2.1	Strategický cieľ 2.2	Strategický cieľ 3.1	Strategický cieľ 3.2
Rozširovať a naplňať vnútorný potenciál územia obce, založený na dobudovaní dopravnej a technickej	Podporiť skvalitnenie občianskej, športovej a kultúrnej	Zvýšiť atraktívnosť obce a zlepšiť	Zabezpečiť kvalitné životné	Podporiť nástroje smerujúce

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce
na roky 2021 – 2027**

infraštruktúry, podporovať miestne hospodárstvo a zaviesť moderné a inovatívne prvky v rámci obce	vybavenosti obce, celkové zvýšenie kvality života v obci	kvalitu života pre jej obyvateľov a návštevníkov	prostredie pre obyvateľov obce a návštevníkov	k ochrane životného prostredia
---	--	--	---	--------------------------------

3.4. Strategický prístup pre dosiahnutie vízie a hlavného cieľa, priorít a systému cieľov PHRSR

Stratégia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Bretejovce na roky 2021 – 2027 priamo nadväzuje na analytickú časť, ktorá cez popísané oblasti predstavuje komplexnú analýzu obce.

Predkladaná časť PHRSR sa zameriava na stratégiu rozvoja obce Bretejovce, so zohľadnením tvrdých dát (štatistický úrad, výstupy z dotazníkov), ale aj relevantných informácií získaných od miestnych aktérov, cez tzv. mäkké dáta (očakávania obyvateľov samosprávy) **ale hlavne výstupov a záverov PHRSR 2015 – 2021, na ktorý priamo nadväzuje a bol podkladom pre vytvorenie nového predkladaného PHRSR na roky 2021- 2027.**

Vychádzajúc zo skúseností a relevantnej dokumentácie, ktorá stojí za vytvorením PHRSR každej obce, je pre definovanie obecnej rozvojovej stratégie nevyhnutné pochopiť aj prognostické varianty rozvoja územných celkov vyššej úrovne. Tie je potrebné zapracovať nielen z hľadiska strednodobého, ale aj dlhodobého horizontu. Tieto východiská prognózy budúceho vývoja sú prezentované v strategických dokumentoch národnej a nadnárodnej úrovne.

Tu je nutné rešpektovať nielen súlad medzi Národnou stratégiou regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, ale aj PHRSR príslušného samosprávneho kraja v prípade PHRSR obce, aby sa zabezpečila vzájomná synergia pri plnení stanovených cieľov.

K týmto dôležitým strategickým dokumentom, ktoré prispievajú k plneniu cieľov PHRSR priradujeme aj medzinárodné dohody, ako je:

- Agenda 2030,
- Urbact III,
- Akčné plány iniciované zo strany subjektov územnej spolupráce v špecifických prípadoch schvaľované uznesením vlády SR alebo príslušnými orgánmi územných samospráv, najmä v podobe akčných plánov najmenej rozvinutých okresov,
- Integrovaná stratégia územného a miestneho rozvoja na roky 2021-2027.
- Akčné plány pre rast a zamestnanosť Prešovského samosprávneho kraja (Iniciatíva EK „Catching-Up Regions“).

Viacere dokumenty Európskej komisie a OECD odporúčajú spracovanie rozvojových stratégií na úrovni tzv. strategicko-plánovacích regiónov (ako čiastkových územných jednotiek pre plánovanie na subregionálnej úrovni), ktoré môžu byť chápané ako skupiny obcí pre potreby podpory regionálneho rozvoja. Predkladaná stratégia obce Bretejovce je vypracovaná za samostatnú územnú jednotku (nie je súčasťou skupiny obcí s povinnosťou predkladať PHRSR za skupinu obcí).

Základom tejto stratégie sú tri vzájomne sa doplňujúce priority, ktoré je možné preniesť aj na lokálnu úroveň – úroveň obce:

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých

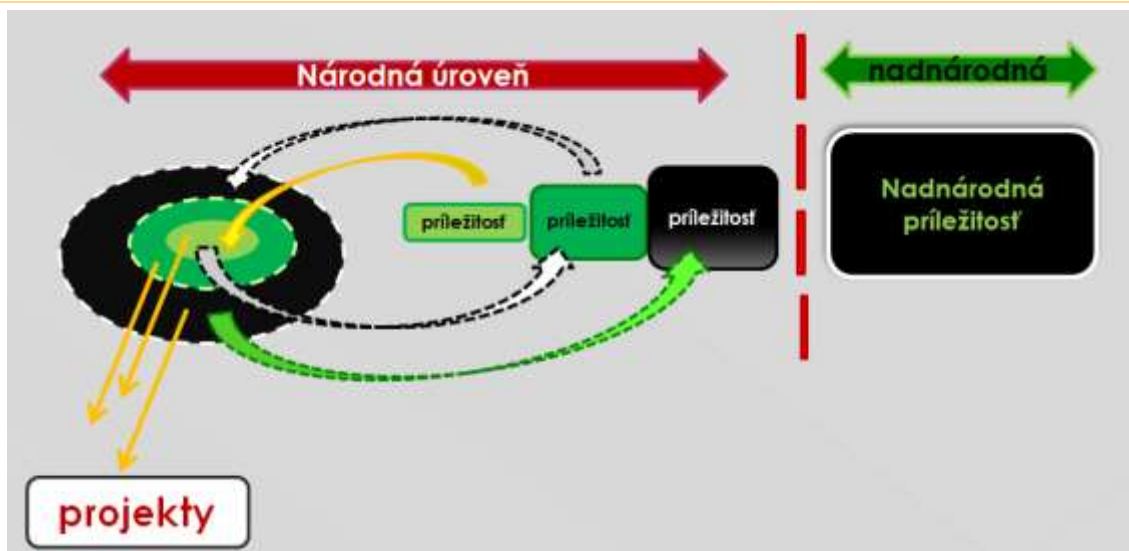
Prioritná oblasť 3: Eko obec

Súčasťou predloženej strategickej časti dokumentu je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, a formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

TVORBA STRATÉGIE NA ZÁKLADE PRÍSTUPU K VYUŽITIU HODNÔT, KTORÉ PRE OBEC PONÚKA INOVAČNÝ PROJEKT (NÁSTROJ)

V súvislosti s inovačným procesom a pochopením významu **nástroja - inovačného projektu** je dôležité spomenúť možnosti ako využiť hodnotu, ktorú so sebou prináša realizácia inovačného projektu obce Bretejovce nielen z pohľadu realizátora inovácie, ale aj z pohľadu rozvoja obce:

- krátkodobé využite príležitosti – nepochopenie hodnoty inovačného nástroja: Pri tomto pohľade býva realizácia projektu vnímaná ako konečný cieľ, ktorým sa dosiahne projektový zámer a tým jeho význam končí. Cieľ projektu je naplnený, ale nebol koncipovaný a riadený tak, výstupy získané z projektu generovali ďalšie inovačné príležitosti, ďalšie možnosti pre rozvoj obce, napríklad získanie nových partnerstiev obce, vytvorenie nových inovačných príležitostí v obci, atď. Potenciál inovačného projektu ostáva takto nevyužitý;
- dlhodobé využite príležitosti – pochopenie hodnoty inovačného projektu: Druhý pohľad je vnímanie inovačného projektu len ako prostriedku, doslova nástroja, ktorý napomáha dosiahnuť vyšší - strategický cieľ obce. Tento prístup umožňuje maximálne využiť potenciál projektu, pretože využitá príležitosť generuje ďalšie príležitosti pre obec (implementácia jedného projektu vytvára podmienky pre vytvorenie ďalšieho projektu).

Obr. Špirála rozvoja obce pri implementácii projektov v PHRSR 2021 – 2027, jedna využitá príležitosť (projekt) generuje ďalšiu príležitosť

Využiť všetky ponúkané príležitosti a vyčerpať ich potenciál je jediná cesta k trvalo udržateľnému rozvoju obce.

Využitím SWOT analýzy jednotlivých čiastkových oblastí boli definované silné a slabé stránky, príležitosti a ohrozenia, ktoré prispeli k tvorbe návrhov a odporúčaní pre regionálny rozvoj obce Bretejovce. Výstupom SWOT analýzy je tak nielen identifikácia silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození, ale aj návrh jedného zo štyroch prístupov: ofenzívnej stratégie, defenzívnej stratégie, stratégie spojenectva alebo stratégie úniku.

Na základe jednotlivých častí SWOT analýzy je možné konštatovať, že výsledkom SWOT analýzy je prijatá OFENZÍVNA STRATÉGIA, pri ktorej silné stránky obce majú prevahu nad slabými stránkami, nad príležitosťami a ohrozeniami.

Odpoveďou pre obec je tak potreba využiť príležitosti na svoj rozvoj prostredníctvom budovania stratégie postavenej na silných stránkach obce.

3.5. Partneri pre implementáciu PHRSR a stratégia ich zapojenia

Organizačno-inštitucionálne zabezpečenie plnenia PHRSR 2021 – 2027 a administratívna podpora

Hlavnými spoluriešiteľmi (z pohľadu PHRSR - partnermi) sú najmä miestni aktéri – obyvatelia obce Bretejovce.

V procese prípravy PHRSR 2021 - 2027 boli prizvaní obyvatelia obce Bretejovce s cieľom zapracovania ich požiadaviek a potrieb. V procese záverečného spracovania PHRSR spolu s poslancami a zamestnancami obecného úradu obyvatelia aktívne pristupovali k prerokovaniu finálneho návrhu PHRSR obce, s dôrazom na definovanie strategickej časti dokumentu.

Inštitucionálne zabezpečenie

Strategická časť dokumentu ponúka prierezový prehľad o pripravovaných projektoch napĺňajúce špecifické (sub)ciele definovaných priorít obce v období 2021-2027. Široký rámec navrhovaných projektov si bude vyžadovať zodpovednú prípravu obce nielen čo sa týka zostavenia odborných tímov, ktoré budú zabezpečovať vecnú náplň projektov, ale aj silnú administratívnu podporu tzv. realizačný tím, ktorý bude zložený zo zamestnancov obecného úradu prípadne administratívnej podpory z externého prostredia.

Jedným z dôvodov, prečo sa bude organizačnej podpore projektov na začiatku implementačného obdobia 2021 – 2027 venovať zvýšená pozornosť je náročnosť týchto projektov.

Administratívne zaťaženie spojené s projektovou dokumentáciou, verejným obstarávaním a následným nákupom, počet riešiteľov, ktorí dosiahnuté výsledky v rámci svojich aktivít podávajú ďalej, rešpektujúc prepojenie na výsledky iných aktivít v projekte či ďalších riešiteľov, kladie enormné nároky na koordináciu, ktorá v istých momentoch môže zlyhávať a veľakrát vyúsťuje do nemalých problémov a tie potom majú vplyv na celkový harmonogram realizácie projektu. S ohľadom na predchádzajúce skúsenosti obce a poddimenzovanie ľudských kapacít na obecnom úrade bude potrebné spolupracovať s externými poradcami, odborníkmi, pričom realizácia projektov bude vždy rozdelená do parciálnych cieľov, ktoré budú reprezentované mini projektmi s vlastnými postupmi a cieľmi tak, aby táto vhodne zvolená organizačná podpora dokázala sprehľadniť celý proces projektového riadenia a viesť realizačný a odborný tím efektívnou cestou bez plytvania času, financiami a ďalšími zdrojmi.

Riadiacim orgánom PHRSR na úrovni obce bude obecné zastupiteľstvo. Výkonným orgánom PHRSR na úrovni obce bude starosta obce, ktorého kompetencie a zodpovednosti z pohľadu projektového riadenia budú obsahovať hlavne zodpovednosť za systém riadenia PHRSR - systém čerpania dotácií, využívania úverových zdrojov a účinne, efektívne a hospodárne čerpanie štrukturálnych fondov. Výkonnou zložkou sú aj pracovníci obecného úradu či tzv. projektoví zamestnanci na dobu určitú – zamestnaní podľa potrieb konkrétneho projektu na obdobie trvania projektu.

Funkciu kontrolného orgánu obce zabezpečí hlavný kontrolór obce, prípadne príslušné komisie vytvorené podľa potreby jednotlivých rozvojových zámerov.

Do realizácie jednotlivých opatrení a aktivít budú podľa potreby a relevantnosti zapájané aj ďalšie subjekty – obyvatelia obce, podnikatelia, mimovládne organizácie či partneri na úrovni mikroregiónu, regiónu či VUC.

Realizácia naplánovaných projektov obce v období 2021 – 2027 si bude vyžadovať systematickosť na všetkých úrovniach a zložkách projektového riadenia.

Úlohou inštitucionálneho zabezpečenia PHRSR bude zaistiť koordinovaný postup pri efektívnom, hospodárnom a účinnom spôsobe riadenia projektových zámerov:

- optimálne rozloženie zdrojov
- efektívne a oprávnené čerpanie finančných prostriedkov

- zabránenie duplicite vykonávaných činností, odstránenie nepokrytých činností a zabránenie prelínaniu zdrojov
- koordinovaný prístup v rozdelení úloh v území
- zabezpečenie priamych informačných tokov
- prijímanie okamžitých nápravných opatrení

Zároveň, obec si kladie za cieľ, zohľadňovať pripomienky a názory poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti, preto je dokument PHRSR obce živým dokumentom, ktorý do budúcnosti bude s možnými aktualizáciami.

Obecné zastupiteľstvo, ktoré schvaľuje celý dokument PHRSR a raz ročne vyhodnocuje jeho plnenie, bude zároveň zodpovedné za schválenie nutného spolufinancovania projektov v procese ich prípravy.

Rovnako bude obecné zastupiteľstvo schvaľovacím orgánom pre vypracované hodnotiace a monitorovacie správy, ktoré bude obec ako prijímateľ dotácie v stanovených termínoch predkladať poskytovateľovi dotácie.

č.	Názov partnera	Úloha partnera pri implementácii stratégie
1	Obecný úrad Bretejovce	• výkonný orgán, administratívny orgán
2	Aktívni občania – obyvatelia obce	• konzultačný a poradný orgán pri implementácii špecifických nástrojov PHRSR
3	Subjekty z cestovného ruchu v okrese/regióne	• zapojené pri príprave a realizácii nástrojov v oblasti cestovného ruchu
4	Externí poradcovia – poradensko - konzultačné agentúry	• zabezpečenie možností získať NFP k implementácii projektov
5	Susediace obce v rámci okresu/regiónu	• spolupráca pri projektoch presahujúcich územie obce
6	Orgány regionálnej samosprávy	• spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov
7	Orgány štátnej správy	• spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov
8	Subjekty tretieho sektora – mimovládne organizácie	• spolupráca, podľa potrieb konkrétneho projektu

Tabuľka: Prehľad partnerov pre implementáciu PHRSR

4. Implementačný plán

4.1. Nástroje na implementáciu stratégie

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec

Strategický cieľ 1.1: Rozširovať a naplňať vnútorný potenciál územia obce, založený na dobudovaní dopravnej a technickej infraštruktúry, podporovať miestne hospodárstvo a zaviesť moderné a inovatívne prvky v rámci obce

1.1 Zlepšenie technickej vybavenosti obce

- **Projekt: Vybudovanie miestnej kanalizácie**

Nástroje:

Vybudovanie splaškovej kanalizácie

- **Projekt: Rozšírenie verejného osvetlenia**

Nástroje:

Rozšírenie verejného osvetlenia

- **Projekt: Modernizácia obecného rozhlasu**

Nástroje:

Modernizácia obecného rozhlasu

- **Projekt: Zriadenie kamerového systému**

Nástroje:

Zakúpenie a inštalácia kamerového systému

1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry

- **Projekt: Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych cestných komunikácií**

Nástroje:

Rekonštrukcia miestnych cestných komunikácií

Výstavba miestnych cestných komunikácií

- **Projekt: Dobudovanie a rekonštrukcia chodníkov**

Nástroje:

Rekonštrukcia chodníkov

Vybudovanie chodníkov

- **Projekt: Budovanie a modernizácia bezpečnostného dopravného značenia**

Nástroje:

Budovanie a modernizácia bezpečnostného dopravného značenia

1.3 Podpora podnikateľov – SZČO, MSP, SHR

- **Projekt: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci**

Nástroje:

Príprava priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj podnikateľských aktivít

Podpora miestnych podnikateľských subjektov

1.4 Podpora a rozvoj spolupráce s okolitými obcami a podpora cezhraničnej spolupráce

- **Projekt: Rozvoj partnerskej spolupráce**

Nástroje:

Rozvoj spolupráce s inými subjektmi: obce, mestá, podnikatelia, investori

Zbieranie pozitívnych, inšpiratívnych skúseností a príkladov dobrej praxe z okolitých obcí (ako aj zo zahraničia) a ich následná aplikácia do života obce

Vypracovanie spoločných rozvojových dokumentov s okolitými obcami

Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých

Strategický cieľ 2.1: Podporiť skvalitnenie občianskej, športovej a kultúrnej vybavenosti obce

Strategický cieľ 2.2: Zvýšiť atraktivnosť obce a zlepšiť kvalitu života pre jej obyvateľov a návštevníkov

2.1 Podpora tvorby podmienok pre rozvoj bývania v obci

- **Projekt: Podpora individuálnej domovej výstavby**

Nástroje:

Zabezpečenie základnej infraštruktúry (cesty, chodníky, kanalizácia, vodovod, elektrické pripojenie, osvetlenie, plynofikácia)

2.2 Podpora sociálnej infraštruktúry, školstva a služieb v obci

- **Projekt: Rekonštrukcia interiéru obecného úradu**

Nástroje:

Rekonštrukcia interiéru obecného úradu

- **Projekt: Rekonštrukcia interiéru kultúrneho domu**

Nástroje:

Rekonštrukcia interiéru kultúrneho domu (rozšírenie sály)

- **Projekt: Rekonštrukcia materskej školy**

Nástroje:

Rekonštrukcia objektu materskej školy

Rozšírenie kapacity materskej školy

- **Projekt: Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice**

Nástroje:

Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice

Vybudovanie technického zázemia pre členov DHZ a DHZO

- **Projekt: Zriadenie denného stacionára**

Nástroje:

Zriadenie denného stacionára pre seniorov a osoby so zdravotným postihnutím

- **Projekt: Zriadenie komunitného centra**

Nástroje:

Zriadenie komunitného centra

- **Projekt: Vybudovanie domu smútku**

Nástroje:

Vybudovanie domu smútku

Zabezpečenie oplotená cintorína

- **Projekt: Zriadenie sociálneho podniku**

Nástroje:

Zriadenie sociálneho podniku

2.3 Skvalitnenie ponuky športového, kultúrneho a spoločenského vyžitia v obci

- **Projekt : Podpora kultúrnych a športových podujatí**

Nástroje:

Podpora kultúrnych podujatí

Podpora športových podujatí

- **Projekt: Výstavba detského ihriska**

Nástroje:

Vybudovanie detského ihriska

- **Projekt: Vybudovanie multifunkčného ihriska**

Nástroje:

Vybudovanie multifunkčného ihriska

- **Projekt: Obec ako Zóna oddychu**

Nástroje:

Vytvorenie malých oddychových zón a osadenie prvkov drobnej architektúry

- **Projekt: Revitalizácia zelených plôch**

Nástroje:

Revitalizácia a tvorba zelených verejných priestranstiev a oddychových zón v zastavanej časti obce

Osadenie prvkov drobnej architektúry

2.4 Podpora rozvoja cestovného ruchu

- **Projekt: Výstavba cyklochodníka a náučných chodníkov**

Nástroje:

Zabezpečenie značenia oddychových zón a odpočívadiel

Vybudovanie cyklochodníka pre cyklistov

2.5 Skvalitnenie služieb verejného sektora

- **Projekt: Digitálna transformácia obecného úradu**

Nástroje:

Sprístupnenie wifi na verejných priestranstvách

Prioritná oblasť 3: Eko obec

Strategický cieľ 3.1.: Zabezpečiť kvalitné životné prostredie pre obyvateľov a návštevníkov obce

Strategický cieľ 3.2: Podporiť aktivity smerujúce k ochrane životného prostredia

3.1 Prevencia pred povodňami

- **Projekt: Dobudovanie a rekonštrukcia rigolov**

Nástroje:

Rekonštrukcia jestvujúcich rigolov

Dobudovanie rigolov
<ul style="list-style-type: none"> • Projekt: Protipovodňové opatrenia
Nástroje:
Vybudovanie poldra
<ul style="list-style-type: none"> • Projekt: Vodozádržné opatrenia
Nástroje:
Zavedenie vodozádržných opatrení
Vybudovanie vodopriepustných parkovísk, dažďových záhrad, vodozádržných hrádzok, nádrží
3.2 Podpora zhodnocovania odpadov
<ul style="list-style-type: none"> • Projekt: Výstavba a rekonštrukcia zberného dvora
Nástroje:
Výstavba a rekonštrukcia zberného dvora
Zabezpečenie potrebnej techniky a vozidiel na zber a separáciu odpadov
<ul style="list-style-type: none"> • Projekt: Výstavba kompostoviska na biologický odpad
Nástroje:
Vybudovanie obecného kompostoviska
Zabezpečenie potrebnej techniky a vozidiel na zber a spracovanie BRKO
3.3 Opatrenia proti čiernym skládkam a dodržiavania čistoty v obci
<ul style="list-style-type: none"> • Projekt: Predchádzanie čiernym skládkam v katastri obce zakúpením fotopascí
Nástroje:
Zakúpenie a inštalovanie fotopascí
Monitorovanie oblasti
Kontrola dodržiavania čistoty a poriadku na verejných priestranstvách
3.4 Znižovanie energetickej náročnosti a podpora obnoviteľných zdrojov
<ul style="list-style-type: none"> • Projekt: Znižovanie energetickej náročnosti a podpora energetickej sebestačnosti obce a jej obyvateľov
Nástroje:
Zníženie energetickej náročnosti verejných budov
Zavedenie obnoviteľných zdrojov energie

5. Merateľné ukazovatele nástrojov, harmonogram a finančný plán

Súčasťou programovej časti je definovanie hodnôt ukazovateľov projektu, ktoré boli samosprávou vytýčené pre každý pripravovaný projekt. Základné členenie merateľných ukazovateľov je nasledovné:

- **Ukazovatele výstupu** označujú hmatateľné produkty, bezprostredne dosiahnuté realizáciou jednej alebo viacerých aktivít, často vyjadrené v merateľných fyzických alebo peňažných jednotkách. Odrážajú skutočnosť, že niečo bolo vytvorené, vyprodukované, zriadené, zrealizované.

- **Ukazovatele výsledku** sú hmatateľnými produktmi projektu a bývajú objektívne overiteľnými ukazovateľmi cieľa projektu. Východiskovou hodnotou je absolútna hodnota výsledku ku dňu začiatku

realizácie aktivít projektu stanovená ako 0 a plánovanou hodnotou bude absolútna hodnota dosiahnutá realizáciou projektu ku dňu ukončenia realizácie aktivít projektu. Medzi výstupom a výsledkom je logická väzba.

- **Ukazovatele dopadu** vyjadrujú dlhodobý efekt projektu a budú merané v horizonte niekoľkých rokov po ukončení realizácie aktivít projektu. Východiskovou hodnotou je tak, ako aj pri ukazovateľoch výsledku, absolútna hodnota dopadu v roku ukončenia realizácie aktivít projektu a plánovanou hodnotou bude absolútna hodnota, dosiahnutá za obdobie 5 bežných rokov po ukončení realizácie aktivít projektu. Ukazovatele dopadu predstavujú dôsledok zrealizovaných aktivít projektu.

Pre projekty uvádzané v rámci predkladaného PHRSR obce Bretejovce budú sledované ukazovatele:

- ukazovatele výsledku, ukazovatele dopadu, ukazovatele výstupu (uvádzané pre činnosti charakterizované iba ako „Nástroje“ – tie, ktoré nespádajú pod projektový zámer)

5.1. MERATELNÉ UKAZOVATELE NÁSTROJOV

Typ ukazovateľa	Názov ukazovateľa	Zodpovedná inštitúcia	MJ	Východisková hodnota	Cieľová hodnota
				2021	2027

Prioritná oblasť 1: Moderná a inovatívna obec

1.1 Zlepšenie technickej vybavenosti obce

Výsledok	Kanalizácia	Obec	m	0	3 000
Výsledok	Rozšírené verejné osvetlenie	Obec	počet	1	1
Výsledok	Zmodernizovaný obecný rozhlas	Obec	počet	1	1
Výsledok	Kamerový systém	Obec	počet	1	1

1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry

Výsledok	Novovybudované miestne cestné komunikácie	Obec	m	0	2 000
Výsledok	Zrekonštruované miestne cestné komunikácie	Obec	m	0	2 000
Výsledok	Novovybudované chodníky	Obec	m	0	2 000
Výsledok	Zrekonštruované chodníky	Obec	m	0	2 000
Výsledok	Zmodernizované prvky bezpečnostného dopravného značenia	Obec	súbor	0	1

1.3 Podpora podnikateľov – SZČO, MSP, SHR

Dopad	Podpora podnikateľa (SHR, SZČO, MSP)	Obec	počet	0	4
-------	--------------------------------------	------	-------	---	---

1.4 Podpora a rozvoj spolupráce s okolitými obcami a podpora cezhraničnej spolupráce

Výsledok	Schválené projekty cezhraničnej spolupráce	Obec	počet	0	2
----------	--	------	-------	---	---

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce
na roky 2021 – 2027**

<i>Dopad</i>	Nová partnerská spolupráca s obcami	Obec	počet	0	4
<i>Dopad</i>	Spolupráca obce s podnikateľskými subjektami	Obec	počet	0	4
Prioritná oblasť 2: Obec atraktívna pre všetkých					
2.1 Podpora tvorby podmienok pre rozvoj bývania v obci					
<i>Dopad</i>	Domová výstavba	Obec	počet	0	200
2.2 Podpora sociálnej infraštruktúry, služieb a bezpečnosti v obci					
<i>Výsledok</i>	Zrekonštruovaný interiér obecného úradu	Obec	počet	1	1
<i>Výsledok</i>	Zrekonštruovaný interiér kultúrneho domu, rozšírená sála	Obec	počet	1	1
<i>Výsledok</i>	Zrekonštruovaná materská škola	Obec	počet	1	1
<i>Výsledok</i>	Zrekonštruovaná hasičská zbrojnica	Obec	počet	1	1
<i>Výsledok</i>	Denný stacionár	Obec	počet	0	1
<i>Výsledok</i>	Komunitné centrum	Obec	počet	0	1
<i>Výsledok</i>	Dom smútku	Obec	počet	0	1
<i>Výsledok</i>	Oplotený cintorín	Obec	počet	0	1
<i>Výsledok</i>	Sociálny podnik	Obec	počet	0	1
2.3 Skvalitnenie ponuky športového, kultúrneho a spoločenského využitia v obci					
<i>Výsledok</i>	Počet podporených/zrealizovaných kultúrnych podujatí	Obec	počet	0	20
<i>Výsledok</i>	Počet podporených/zrealizovaných športových podujatí	Obec	počet	0	20
<i>Výsledok</i>	Detské ihrisko	Obec	počet	0	1
<i>Výsledok</i>	Multifunkčné ihrisko	Obec	počet	0	1
<i>Výsledok</i>	Vybudovaná zóna oddychu	Obec	počet	0	1
<i>Výsledok</i>	Revitalizované verejné priestranstvá	Obec	počet	1	3
<i>Výsledok</i>	Osadené prvky drobnej architektúry	Obec	počet	0	15
2.4 Podpora rozvoja cestovného ruchu					
<i>Výsledok</i>	Osadené označenia oddychových zón a odpočívadiel	Obec	m	0	5
<i>Výsledok</i>	Cyklochodník	Obec	m	0	3 000

2.5 Skvalitnenie služieb verejného sektora

Výsledok	Wifi na verejných priestranstvách	Obec	počet	1	1
----------	-----------------------------------	------	-------	---	---

Prioritná oblasť 3: Eko obec

3.1 Prevencia pred povodňami

Výsledok	Zrekonštruované rigoly	Obec	m	0	2 000
Výsledok	Dobudované rigoly	Obec	m	0	2 000
Výsledok	Polder	Obec	počet	0	1
Výsledok	Vodozádržné opatrenia v obci	Obec	počet	0	4

3.2 Podpora zhodnocovania odpadov

Výsledok	Zberný dvor	Obec	počet	0	1
Výsledok	Technika a vozidlá na zber a separáciu odpadov	Obec	počet	0	4
Výsledok	Kompostovisko	Obec	počet	0	1
Výsledok	Technika a vozidlá na zber a spracovanie BRKO	Obec	počet	0	4

3.3 Opatrenia proti čiernym skládkam

Výsledok	Zakúpené fotopasce	Obec	počet	0	3
Dopad	Zlikvidované čierne skládky	Obec	počet	0	3

3.4 Znižovanie energetickej náročnosti a podpora energetickej sebestačnosti obce a jej obyvateľov

Výsledok	Zrekonštruované objekty s cieľom zníženia energetickej náročnosti	Obec	počet	2	2
Výsledok	Zavedené obnoviteľné zdroje energie	Obec	počet	0	3

5.2. REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť sa venuje postupom inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia programu rozvoja obce, systému monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovených merateľných ukazovateľov, ako aj vecnému a časovému harmonogramu realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

Osnova realizačnej časti PHRSR obce Bretejovce je nasledovná:

- Akčný plán obce
- Organizačno-inštitucionálne zabezpečenie plnenia PHRSR a administratívna podpora
- Komunikačná stratégia obce
- Návrh systému monitorovania a hodnotenia

5.2.1 Akčný plán obce

Akčný plán vyplýva zo stratégie, tvorí jej kľúčovú časť a bude realizovaný prostredníctvom konkrétnych, vopred zadefinovaných projektov a aktivít. Jeho náplňou sú predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, pričom je v ňom uvádzaná konkrétna inštitúcia zodpovedná za ich naplnenie. Nevyhnutnou súčasťou akčného plánu sú vždy aj predpokladané zdroje financovania.

Akčný plán 2021 - 2027			
Opatrenie, aktivita	Termín	Zodpovedná inštitúcia	Financovanie (EUR)
1.1 Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Projekt: Vybudovanie miestnej kanalizácie	2021-2027	obec	1 500 000,00
Projekt: Rozšírenie verejného osvetlenia	2021-2027	obec	100 000,00
Projekt: Modernizácia obecného rozhlasu	2022-2023	obec	30 000,00
Projekt: Zriadenie kamerového systému	2022-2023	obec	30 000,00
1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Projekt: Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych cestných komunikácií	2021-2022	obec	600 000,00
Projekt: Dobudovanie a rekonštrukcia chodníkov	2021-2022	obec	400 000,00
Projekt: Budovanie a modernizácia bezpečnostného dopravného značenia	2021-2027	obec	10 000,00
1.3 Podpora podnikateľov - SZČO, MSP, SHR			
Projekt: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	2021-2027	obec	100 000,00
1.4 Podpora a rozvoj spolupráce s okolitými obcami a podpora cezhraničnej spolupráce			
Projekt: Rozvoj partnerskej spolupráce	2021-2027	obec	20 000,00
2.1 Podpora tvorby podmienok pre rozvoj bývania v obci			
Projekt: Podpora individuálnej domovej výstavby	2021-2027	obec	400 000,00
2.2 Podpora sociálnej infraštruktúry, školstva a služieb v obci			
Projekt: Rekonštrukcia interiéru obecného úradu	2021-2027	obec	400 000,00
Projekt: Rekonštrukcia interiéru kultúrneho domu	2021-2027	obec	450 000,00
Projekt: Rekonštrukcia materskej školy	2021-2027	obec	800 000,00
Projekt: Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice	2021-2027	obec	200 000,00
Projekt: Zriadenie denného stacionára	2021-2027	obec	400 000,00

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce
na roky 2021 – 2027**

Projekt: Zriadenie komunitného centra	2021-2027	obec	300 000,00
Projekt: Vybudovanie domu smútku	2021-2027	obec	200 000,00
Projekt: Zriadenie sociálneho podniku	2021-2027	obec	200 000,00
2.3 Skvalitnenie ponuky športového, kultúrneho a spoločenského vyžitia v obci			
Projekt: Podpora kultúrnych a športových podujatí	2021-2027	obec	60 000,00
Projekt: Výstavba detského ihriska	2021-2027	obec	120 000,00
Projekt: Vybudovanie multifunkčného ihriska	2021-2027	obec	150 000,00
Projekt: Obec ako Zóna oddychu	2022-2027	obec	50 000,00
Projekt: Revitalizácia zelených plôch	2021-2027	obec	100 000,00
2.4 Podpora rozvoja cestovného ruchu			
Projekt: Výstavba cyklochodníka a náučných chodníkov	2021-2027	obec	700 000,00
2.5 Skvalitnenie služieb verejného sektora			
Projekt: Digitálna transformácia obecného úradu	2021-2027	obec	50 000,00
3.1 Prevencia pred povodňami			
Projekt: Dobudovanie a rekonštrukcia rigolov	2021-2027	obec	600 000,00
Projekt: Protipovodňové opatrenia	2021-2027	obec	600 000,00
Projekt: Vodozádržné opatrenia	2021-2027	obec	200 000,00
3.2 Podpora zhodnocovania odpadov			
Projekt: Výstavba a rekonštrukcia zberného dvora	2021-2027	obec	500 000,00
Projekt: Výstavba kompostoviska na biologický odpad	2021-2027	obec	500 000,00
3.3 Opatrenia proti čiernym skládkam a dodržiavanie čistoty v obci			
Projekt: Predchádzanie čiernym skládkam v katastri obce zakúpením fotopascí	2021-2027	obec	15 000,00
3.4 Znižovanie energetickej náročnosti a podpora obnoviteľných zdrojov energie			
Projekt: Znižovanie energetickej náročnosti a podpora energetickej sebestačnosti obce a jej obyvateľov	2021-2027	obec	200 000,00

5.2.2 Organizačno-inštitucionálne zabezpečenie plnenia PHRSR a administratívna podpora

Hlavnými spoluriešiteľmi (z pohľadu PHRSR - partnermi) sú najmä miestni aktéri – obyvatelia obce Bretejovce. V procese prípravy PHRSR bol navrhnutý dotazník, cieľom ktorého bolo získanie názorov

občanov obce na rôzne témy týkajúce sa života v obci. Takto sa obyvatelia obce mohli stať priamymi spolutvorcami PHRSR a tým aj budúceho rozvoja obce Bretejovce. V procese záverečného spracovania PHRSR miestni obyvatelia spolu s poslancami a zamestnancami obecného úradu aktívne pristupovali k prerokovaniu finálneho návrhu PHRSR obce, s dôrazom na definovanie strategickej časti dokumentu.

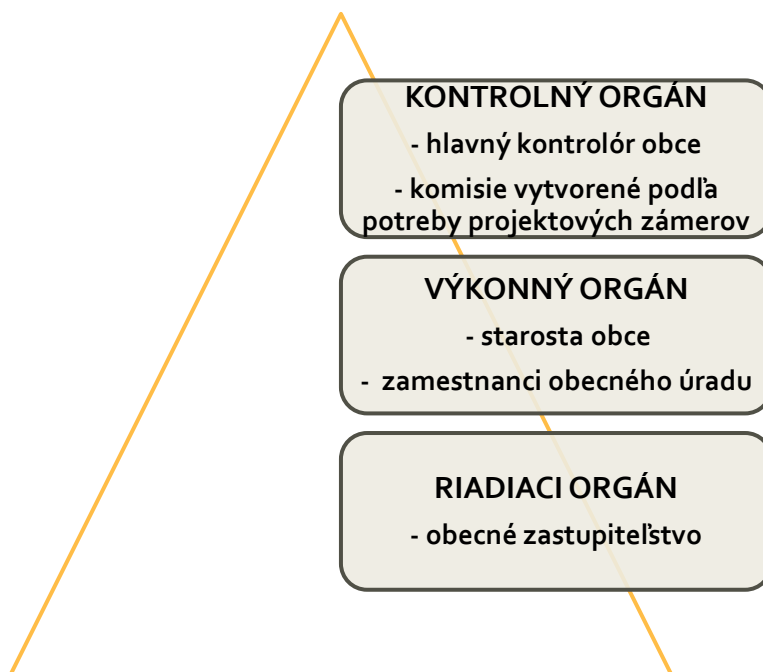
Inštitucionálne zabezpečenie

Strategická časť dokumentu ponúka prierezový prehľad o pripravovaných projektoch a aktivitách obce v období 2021 - 2027. Široký rámec navrhovaných projektov a aktivít si bude vyžadovať zodpovednú prípravu zo strany obce, nielen čo sa týka zostavenia odborných tímov, ktoré budú zabezpečovať vecnú náplň projektov, ale aj silnú administratívnu podporu tzv. realizačný tím, ktorý bude zložený zo zamestnancov obecného úradu a podpory z externého odborného prostredia.

Jedným z dôvodov, prečo sa bude organizačnej podpore projektov na začiatku implementačného obdobia 2021 - 2027 venovať zvýšená pozornosť, je náročnosť týchto projektov. Administratívne zaťaženie spojené s projektovou dokumentáciou, verejným obstarávaním a následným nákupom kladie enormné nároky na koordináciu, ktorá v istých momentoch môže zlyhávať a veľakrát vyúsťuje do nemalých problémov, ktoré následne majú vplyv na celkový harmonogram realizácie projektu. S týmto problémom súvisí aj počet riešiteľov, ktorí dosiahnuté výsledky v rámci svojich aktivít podávajú ďalej, rešpektujúc prepojenie na výsledky iných aktivít v projekte či ďalších riešiteľov. S ohľadom na predchádzajúce skúsenosti obce a poddimenzovanie ľudských kapacít na obecnom úrade bude potrebné spolupracovať s odbornými externými poradcami, pričom realizácia projektov bude vždy rozdelená do parciálnych cieľov. Parciálne ciele budú reprezentované mini projektmi s vlastnými postupmi a cieľmi. Touto vhodne zvolenou organizačnou podporou dokážeme sprehľadniť celý proces projektového riadenia a viesť realizačný a odborný tím efektívnou cestou bez plytvania času, financiami a ďalšími zdrojmi.

Riadiacim orgánom PHRSR na úrovni obce bude obecné zastupiteľstvo. Výkonným orgánom PHRSR na úrovni obce bude starosta obce, ktorého kompetencie a zodpovednosti z pohľadu projektového riadenia budú obsahovať hlavne zodpovednosť za systém riadenia PHRSR - systém čerpania dotácií, využívania úverových zdrojov a účinne, efektívne a hospodárne čerpanie štrukturálnych fondov. Výkonnou zložkou sú aj pracovníci obecného úradu.

Funkciu kontrolného orgánu obce zabezpečí hlavný kontrolór obce prípadne príslušné komisie vytvorené podľa potreby jednotlivých rozvojových zámerov. Do realizácie jednotlivých opatrení a aktivít budú podľa potreby a relevantnosti zapájané aj ďalšie subjekty – obyvatelia obce, podnikatelia, mimovládne organizácie ako aj partneri na úrovni mikroregiónu, regiónu či VÚC.

Realizácia naplánovaných projektov obce v období 2021 - 2027 si bude vyžadovať systematickosť na všetkých úrovniach a vo všetkých zložkách projektového riadenia.

Úlohou inštitucionálneho zabezpečenia PHRSR bude zaistiť koordinovaný postup pri efektívnom, hospodárnom a účinnom spôsobe riadenia projektových zámerov:

- optimálne rozloženie zdrojov
- efektívne a oprávnené čerpanie finančných prostriedkov
- zabránenie duplicite vykonávaných činností, odstránenie nepokrytých činností a zabránenie prelínaniu zdrojov
- koordinovaný prístup v rozdelení úloh v území
- zabezpečenie priamych informačných tokov
- prijímanie okamžitých nápravných opatrení

Zároveň si obec kladie za cieľ zohľadňovať pripomienky a názory poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Dokument PHRSR obce je preto živým dokumentom, ktorý do budúcnosti s možnými aktualizáciami. Obecné zastupiteľstvo, ktoré schvaľuje celý dokument PHRSR raz ročne vyhodnocuje jeho plnenie. Zároveň zodpovedá za schválenie nutného spolufinancovania projektov v procese ich prípravy. Obecné zastupiteľstvo bude zároveň schvaľovacím orgánom pre vypracované hodnotiace a monitorovacie správy, ktoré obec, ako prijímateľ dotácie, bude v stanovených termínoch predkladať poskytovateľovi dotácie.

Komunikačná stratégia obce

Tak ako v každej oblasti života obce, aj pri rozvoji komunikácie je potrebné zohľadňovať reálne potreby občanov a možnosti samosprávy. Komunikačná stratégia obce Bretejovce vychádza zo skutočnosti, že kvalita poskytovaných informácií bude mať vplyv na spokojnosť jej občanov, ako aj zo skutočnosti, že úlohou samosprávy je zabezpečiť vzájomnú komunikáciu s občanmi. To znamená, že okrem poskytovania aktuálnych informácií a zabezpečenia ich dostupnosti pre občanov, je potrebné zaistiť aj spätnú väzbu verejnosti. Z pohľadu miesta, kde komunikácia v samospráve prebieha, hovoríme o dvoch formách komunikácie:

- interná komunikácia – vo vnútri samosprávy,
- externá komunikácia – na území obce a mimo nej.

Hlavnými cieľovými skupinami v komunikácii obce sú:

- interná komunikácia – zamestnanci OcÚ a poslanci OcÚ,
- externá komunikácia – občania obce, spolupracujúci podnikatelia, návštevníci, zamestnanci okolitých obecných úradov.

Samospráva využíva viacero komunikačných prostriedkov:

- prioritne je pre komunikáciu s občanmi určená webová stránka obce, ktorá zabezpečuje okamžitú dostupnosť informácií,
- vzhľadom na počet obyvateľov obce je možné využívať aj priamu - osobnú komunikáciu,
- ďalším prostriedkom poskytovania informácií je úradná tabuľa umiestnená pred obecným úradom či obecný rozhlas,
- poslednou formou komunikácie je priama účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva.

Zo skúseností obce možno konštatovať, že mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľov obce dávajú prednosť komunikácii prostredníctvom web stránky, pričom staršie vekové kategórie preferujú priamu komunikáciu či prijímanie informácií prostredníctvom obecného rozhlasu.

Publicita projektov obce

Podľa pokynov poskytovateľov dotácií, či nimi vydávaných Manuálov pre Informovanie a publicitu, je obec zodpovedná za zabezpečenie informovania odbornej a širokej verejnosti o nenávratnej finančnej pomoci poskytnutej z fondov EÚ. Publicita si podľa typu investície (projektu) bude vyžadovať rôzne spôsoby realizácie. Obec má povinnosť zabezpečiť, aby informácie o poskytnutej podpore boli odovzdávané všetkým zapojeným stranám. Dôraz sa kladie na čo najširšiu publicitu, ktorej zrealizovanie potom musí obec adekvátne zdokladovať. Pri realizácii jednotlivých projektov bude obec na komunikáciu – v závislosti od typu projektu a veľkosti investície - využívať tieto formy publicity:

- Veľkoplošná reklamná tabuľa (počas realizácie projektu)
- Trvalo vysvetľujúca informačná tabuľa (spravidla po ukončení projektu)

- Informačné plagáty, bulletiny
- Prostredníctvom obecného rozhlasu
- Propagačné a informačné predmety
- Informačné materiály a dokumenty - pri organizácii konferencií, kurzov, workshopov bude informácia o podpore projektov uvádzaná na všetkých pozvánkach, prezenčných listinách a pod.

Prostredníctvom uvádzanej komunikačnej stratégie bude počas obdobia realizácie PHRSR 2021 - 2027 prebiehať komunikácia s obyvateľmi s cieľom naplniť zadané očakávania obyvateľov o rozvoji obce.

5.2.3 Návrh systému monitorovania a hodnotenia

Monitorovanie je pre účely predloženého PHRSR chápaný ako systematický proces zberu, triedenia, vyhodnocovania a uchovávaní relevantných informácií celého projektového tímu (realizačného aj odborného) o vecnom a finančnom plnení aktivít PHRSR. Cieľom monitorovania nebude len porovnanie dosiahnutého stavu s plánovaným stavom, ale aj celkový priebeh napĺňania stanoveného časového harmonogramu a zadaných výstupov.

Plnenie systému monitorovania a hodnotenia v praxi

Obec bude raz ročne zbierať, vyhodnocovať a spracovávať návrhy, doplnenia a pripomienky poslancov, zamestnancov obecného úradu, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Po spracovaní získaných informácií do jednotnej podoby bude obecnému zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHRSR za predchádzajúci rok a návrh na zapracovanie aktualizácií prípadne doplnení. Výstupom monitorovania PHRSR na úrovni obce bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou budú monitorovacie správy schválené riadiacimi orgánmi jednotlivých OP pre daný rok. Aj napriek popísanej postupnosti krokov systému monitorovania a hodnotenia niekedy sa všetky procesy a aktivity nezrealizujú so 100% úspešnosťou tak, ako bolo pôvodne naplánované. Vzniknuté zmeny bude preto nutné, čo najrýchlejšie účinne popísať, presadiť a adresne uložiť konkrétnemu pracovníkovi s určením termínu realizácie. Aby sa tieto zmeny mohli realizovať, obec zaistí, aby systém, ktorý využíva pre riadenie a implementáciu projektov bol otvorený takýmto úpravám a umožňoval zapracovanie zmien okamžite, bez zbytočných odkladov a neefektívneho plytvania času a nákladov.

Zodpovednosti za jednotlivé typy projektov resp. predkladanie monitorovacích správ nie je možné adresne zadať v tejto chvíli konkrétnemu pracovníkovi. Budú určené v čase prípravy najneskôr však v čase schválenia konkrétneho projektu. Pre tento účel s cieľom eliminovať možné pochybenia bude pre zodpovedných pracovníkov vytvorená pracovná náplň s presným vymedzením ich zodpovedností a kompetencií, ktoré vyplývajú zo zmluvy s poskytovateľom dotácie a ním určených postupov a podmienok pre hodnotenie a monitorovanie projektov.

Vyššie uvedenými bodmi nie je dotknutá povinnosť štatutárneho zástupcu obce alebo obecných orgánov ich hlavnej zodpovednosti za všetky správne, aktuálne a úplné skutočnosti uvádzané v monitorovacích správach.

Plán priebežných hodnotení PHRSR na programové obdobie 2021 - 2027

Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/periodicita
Strategické hodnotenie	Najskôr v roku 2024	Podľa rozhodnutia obce ako koordinátora PHRSR prípadne identifikácii spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	V súlade s plánom pre predkladanie Monitorovacích správ, minimálne 4x ročne (kvartálne)	Kontrola – porovnanie dosiahnutého stavu s plánovaným stavom (čas a zdroje – finančné, materiálové, ľudské)
Tematické hodnotenie časti PHRSR	V roku 2022	Téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	Podľa potreby	Pri závažnom odklone od stanovených cieľov, pri návrhu na revíziu PHRSR
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR alebo jeho časti	V roku 2027	Na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

5.3. FINANČNÁ ČASŤ

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie PHRSR.

Osnova kapitoly je nasledovná:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHRSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiaci tabuľka pre výber projektov.

Všetky sumy uvádzané v tomto dokumente pre plánované projekty sú uvádzané hrubým odhadom. Dôvodom je nielen dlhší časový horizont, na ktorý sú tieto prostriedky plánované, ale fakt, že bez spracovania projektovej dokumentácie je nemožné vyčíslit' presnú sumu pre konkrétny projekt.

Pre projekt, kde je to možné, obec zabezpečí financovanie v rámci bežnej prevádzky samosprávy, pri náročnejších projektoch sa ráta s hlavným finančným krytím z mimorozpočtových prostriedkov obce, pričom obec ráta s nutným spolufinancovaním, pri projektoch, kde je to relevantné.

Zoznam zdrojov, aj tých potenciálnych, ktorými je možné zabezpečiť finančné krytie projektov obce sú hlavne:

- vlastné zdroje,

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce
na roky 2021 – 2027**

- štátne dotácie z účelových fondov,
- financovanie z národných projektov,
- rozpočet samosprávneho kraja,
- EŠIF (európske štrukturálne a investičné fondy),
- sponzorské dary (podnikatelia či súkromné osoby),
- bankový úver.

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného PHRSR obce je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Indikatívny rozpočet – sumarizácia

	rok							Spolu (EUR)
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	
Moderná a inovatívna obec	1 107 000	738 000	553 500	553 500	369 000	369 000	0	3 690 000
Obec atraktívna a pre všetkých	1 374 000	916 000	687 000	687 000	458 000	458 000	0	4 580 000
Eko obec	784 500	523 000	392 250	392 250	261 500	261 500	0	2 615 000
SPOLU (EUR)	3 265 500	2 177 000	1 632 750	1 632 750	1 088 500	1 088 500	0	10 885 000

5.3.1 Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Predložená Intervenčná matica predstavuje hrubý odhad objemu finančných zdrojov potrebných na realizáciu stanovených projektových zámerov. Definitívna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie pre konkrétny projektový zámer pri zohľadnení výsledku verejného obstarávania.

Model viaczdrojového financovania - intervenčná matica

Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje				
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu
1.1 Zlepšenie technickej vybavenosti obce	2 560 000	2 048 000	256 000	128 000	128 000	2 560 000

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce
na roky 2021 – 2027**

1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	1 010 000	808 000	101 000	50 500	50 500	1 010 000
1.3 Podpora podnikateľov – SZČO, MSP, SHR	100 000	80 000	10 000	5 000	5 000	100 000
1.4 Podpora a rozvoj spolupráce s okolitými obcami a podpora cezhraničnej spolupráce	20 000	16 000	2 000	1 000	1 000	20 000
2.1 Podpora tvorby podmienok pre rozvoj bývania v obci	400 000	320 000	40 000	20 000	20 000	400 000
2.2 Podpora sociálnej infraštruktúry, školstva a služieb v obci	2 950 000	2 360 000	295 000	147 500	147 500	2 950 000
2.3 Skvalitnenie ponuky športového, kultúrneho a spoločenského vyžitia v obci	480 000	384 000	48 000	24 000	24 000	480 000
2.4 Podpora rozvoja cestovného ruchu	700 000	560 000	70 000	35 000	35 000	700 000
2.5 Skvalitnenie služieb verejného sektora	50 000	40 000	5 000	2 500	2 500	50 000
3.1 Prevencia pred povodňami	1 400 000	1 120 000	140 000	70 000	70 000	1 400 000
3.2 Podpora zhodnocovania odpadov	1 000 000	800 000	100 000	50 000	50 000	1 000 000
3.3 Opatrenia proti čiernym skládkam a dodržiavania čistoty v obci	15 000	12 000	1 500	750	750	15 000
3.4 Znižovanie energetickej náročnosti a podpora obnoviteľných zdrojov	200 000	160 000	20 000	10 000	10 000	200 000

Finančný rámec na realizáciu PHRSR

Finančný rámec na realizáciu PHRSR ako detailný prehľad finančných nárokov jednotlivých projektových zámerov, je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia, projekty a aktivity PHRSR na celé jeho obdobie.

5.3.2 Hodnotiaca tabuľka pre výber projektov

Pre transparentný a nespochybniteľný výber projektov a stanovenie priorít pri ich financovaní, bola vypracovaná tabuľka pre výber projektov, ktorá je súčasťou finančnej časti. Hodnotiacim kritériom s najvyššou váhou je nielen výsledok projektu, ale aj jeho dopad – prínos pre rozvoj obce z pohľadu trvalo udržateľného rozvoja.

Hodnotiaca tabuľka pre výber projektov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projekt
1	Najvyššia priorita	<ul style="list-style-type: none"> - projekty zamerané na okamžité riešenie náhlych havarijných situácií, prírodných katastrof alebo mimoriadnych situácií - projekty, ktorých plnenie je pre obec povinné (usmernenie na úrovni SR alebo EÚ, projekty plynúce zo zmeny legislatívy) 	
2	Vysoká Priorita	<ul style="list-style-type: none"> - projekty na predchádzanie dôsledkov prírodných katastrof alebo mimoriadnych situácií - projekty smerujúce k rozvoju obce, ktorých financovanie je možné realizovať zo zdrojov obce - projekty smerujúce k rozvoju obce, ktorých financovanie je možné získať zo zdrojov EÚ - projekty, ktorých realizáciu považujú obyvatelia obce za nevyhnutnú (silná podpora miestnych obyvateľov) - Projekty ktorých plnenie je možné zaradiť pod Všeobecne záväzné nariadenia obce 	<p>Projekt: Vybudovanie miestnej kanalizácie</p> <p>Projekt: Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych cestných komunikácií</p> <p>Projekt: Dobudovanie a rekonštrukcia chodníkov</p> <p>Projekt: Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci</p> <p>Projekt: Rozvoj partnerskej spolupráce</p> <p>Projekt: Protipovodňové opatrenia</p> <p>Projekt: Vodozádržné opatrenia</p> <p>Projekt: Dobudovanie a rekonštrukcia rigolov</p>

3	Stredná priorita	<ul style="list-style-type: none"> - projekty, ktoré robia obec prítlačivejšou, zaujímavejšou v očiach obyvateľov, návštevníkov - projekty, ktoré sú pre obec, vhodné a podporujú rozvoj obce - projekty, na ktoré je možné získať financovanie z mimorozpočtových zdrojov a sú v súlade so rozvojovým smerovaním obce 	<p>Projekt: Rozšírenie verejného osvetlenia</p> <p>Projekt: Modernizácia obecného rozhlasu</p> <p>Projekt: Zriadenie kamerového systému</p> <p>Projekt: Budovanie a modernizácia bezpečnostného dopravného značenia</p> <p>Projekt: Rekonštrukcia interiéru obecného úradu</p> <p>Projekt: Rekonštrukcia interiéru kultúrneho domu</p> <p>Projekt: Rekonštrukcia materskej školy</p> <p>Projekt: Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice</p> <p>Projekt: Zriadenie denného stacionára</p> <p>Projekt: Zriadenie komunitného centra</p> <p>Projekt: Vybudovanie domu smútku</p> <p>Projekt: Zriadenie sociálneho podniku</p> <p>Projekt: Podpora individuálnej domovej výstavby</p> <p>Projekt: Podpora kultúrnych a športových podujatí</p> <p>Projekt: Výstavba detského ihriska</p> <p>Projekt: Vybudovanie multifunkčného ihriska</p> <p>Projekt: Obec ako Zóna oddychu</p> <p>Projekt: Revitalizácia zelených plôch</p>
---	------------------	---	---

			<p>Projekt: Výstavba a rekonštrukcia zberného dvora</p> <p>Projekt: Výstavba kompostoviska na biologický odpad</p> <p>Projekt: Predchádzanie čiernym skládkam v katastri obce zakúpením fotopascí</p> <p>Projekt: Znižovanie energetickej náročnosti a podpora energetickej sebestačnosti obce a jej obyvateľov</p>
4	Nízka priorita	<ul style="list-style-type: none"> - projekty, ktorých prínos pre rozvoj obce je minimálny - projekty bez silnej podpory obyvateľov obce - projekty na základe nepresne zadaných projektových úvah bez jasného cieľa 	<p>Projekt: Výstavba cyklochodníka a náučných chodníkov</p> <p>Projekt: Digitálna transformácia obecného úradu</p>

Na základe vyššie uvádzanej tabuľky pre výber projektov, ktorá stanovuje kritéria pre výber projektov obce Bretejovce, sa v nasledujúcom programovom období plánuje zrealizovať celkovo 32 projektov, pričom 8 projektov má vysokú prioritu, 22 projektov bude realizovaných ako projekty so strednou prioritou a 2 projekty s nízkou prioritou.

Tabuľka je však iba rámcovým prehľadom pripravovaných projektov a je otvorená ďalším úpravám a doplneniam. Približuje projektové zámery obce, avšak finálna verzia predkladaných projektov bude vždy závislá na finančných možnostiach obce, podmienok konkrétnych výziev a pokynov poskytovateľov.

6. Riziká implementácie a ich prevencia

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené možné riziká súvisiace s prípravou, schvaľovaním a riešením nástrojov (projektov) a odhadnutý ich dopad na projekt a jeho kvalitu ako aj uvedené spôsoby a postupy eliminácie rizík.

Popis rizika	Väzba rizika na cieľ resp. nástroj	Zhodnotenie významnosti rizika	Opatrenie na zníženie rizika	Spôsob monitorovania rizika	Zodpoved. za monitorovanie a realizáciu opatrenia
--------------	------------------------------------	--------------------------------	------------------------------	-----------------------------	---

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce
na roky 2021 – 2027**

	implementácie PHRSR				
Schválenie a podpísanie projektu v neskoršom ako avizovanom termíne	Skrátenie doby realizácie projektu	Stredný	Naplánovanie dostatočnej časovej rezervy. Od podania projektu po schválenie projektu, podpísanie zmluvy a začiatok riešenia sa uvažuje s periódou 6 mesiacov.	Dôsledné plánovanie vychádzajúce zo skúseností a poznania vlastných zdrojov.	obecný úrad, starosta obce
Nedostatky vo finančných tokoch všetkých zainteresovaných	Ohrozenie realizácie projektu zo strany dodávateľov	Stredný	Dohoda s dodávateľom prác, tovarov a služieb na 90 dňovej splatnosti faktúr.	Finančné plánovanie, komunikácia k finančnému plneniu všetkých zainteresovaných.	obecný úrad, starosta obce
Stabilita personálneho zabezpečenia projektu zo strany všetkých zainteresovaných	Ohrozenie plánovaných výsledkov aktivity	Nízky	Do projektu je navrhnutý vysoko profesionálny tím pracovníkov. Navrhovaný počet osôb v projekte vychádza z doterajších skúseností obce s realizáciou obdobných nástrojov/ projektov.	Dôsledné plánovanie vychádzajúce zo skúseností a poznania vlastných zdrojov.	obecný úrad, starosta obce

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce
na roky 2021 – 2027**

Nezvládnutie projektu po riadiacej stránke - neukončenie projektu v stanovenom termíne	Nepreplatenie výdavkov zo strany kontraktačného orgánu, ohrozenie dokončenia projektu	Nízky	Navrhnutá dostatočná časová rezerva.	Dôsledné plánovanie, priebežná kontrola a vyhodnocovanie dosiahnutých míľnikov a špecifických cieľov.	obecný úrad, starosta obce
Nedodržanie zmluvných podmienok zo strany dodávateľov služieb a tovarov	Ohrozenie realizácie projektu, ohrozenie plánovaných výsledkov projektu	Stredný	Výber najvhodnejších o dodávateľa cestou transparentného verejného obstarávania je zárukou výberu spoľahlivého partnera /dodávateľa/.	Kontrola procesu poverenou osobou.	obecný úrad, starosta obce
Neúspešné VO alebo potreba opakovať verejné obstarávanie	Časový posun, ohrozenie termínu ukončenia projektu	Nízky	Verejné obstarávanie bude zabezpečené osobou spôsobilou vo verejnom obstarávaní. (externé zdroje).	Využitie externých odborníkov v procese prípravy projektu.	obecný úrad, starosta obce, externý partner
Riziká politické a legislatívne	Možné ohrozenie realizácie projektu	Nízky	Dôsledná znalosť legislatívnych noriem. Prioritný záujem obce a partnerov na realizácii projektu.	Znalosť legislatívy, využitie externých odborníkov v procese prípravy projektu.	obecný úrad, starosta obce, externý partner
Nezvládnutie projektu po technickej stránke	Ohrozenie dosiahnutia plánovaných	Nízky	Obec disponuje potrebným	Dôsledné plánovanie	obecný úrad, starosta obce

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce
na roky 2021 – 2027**

	výsledkov projektu		technickým vybavením, ktoré bude po dobudovaní umožňovať generovanie plánovaných výstupov.	a priebežný monitoring.	
Nedostatok disponibilných kapacít	Ohrozenie postupu prác na projekte, ohrozenie harmonogramu a plánovaných výsledkov projektu	Stredný	Obec vyčlení dostatok disponibilných kapacít s možnou alternáciou pracovníkov pri odbornom dozeraní a kontrole implementácie.	Dôsledné plánovanie a priebežný monitoring.	obecný úrad, starosta obce
Riziko nezáujmu občanov o projektové dianie	Efektívna správa obce s využitím nástrojov pri plánovaní a implementovaní stratégií rozvoja	Stredné	Transparentný prístup vedenia obce k obyvateľom postavený na aktívnom postoji obce, smart nástroje.	Monitoring zapájania sa obyvateľov do účasti na verejnom živote, priebežné vyhodnocovanie a zlepšovanie procesu.	obecný úrad, starosta obce, obecné zastupiteľstvo
Riziko úbytku obyvateľov	Obec atraktívna pre život	Nízke	Osveta, v spojení s realizáciou nástrojov príslušného strategického cieľa.	Monitoring stavu kvality života v obci, dotazníky a smart nástroje pre komunikáciu s obyvateľmi.	obecný úrad, starosta obce

Pre nastavenie riadenia rizík je vhodné v prípade závažnosti a početnosti rizík vytvoriť plán riadenia rizík, ako uvádza tabuľka vyššie. Základnými bodmi tohto postupu sú:

- identifikovanie možných rizík tvorby PHRSR resp. jeho aktualizácie,
- zhodnotenie ich významnosti,
- návrh opatrení na zníženie rizík a zodpovednosti za ich realizáciu,
- návrh postupov monitorovania a priebežného hodnotenia rizík.

Platí však, že základom pre zníženie rizík je už ich zohľadnenie pri ich identifikácii.

7. Riadenie implementácie

Názov štruktúry kontroly implementácie PHRSR	Úlohy a kompetencie v rámci implementácie PHRSR		
Obecné Zastupiteľstvo	Úlohy a kompetencie : <ul style="list-style-type: none"> • bude schvaľovať PHRSR, • vyjadruje sa k procesu monitoringu, • priebežne prehodnocuje a v prípade potreby aktualizuje PHRSR 		
Hlavný kontrolór obce	Úlohy a kompetencie : <ul style="list-style-type: none"> • zabezpečuje kontrolu plnenia zadaných cieľov, • zabezpečuje finančnú kontrolu (finančné krytie, súlad projektových rozpočtov s aktuálnym PHRSR obce) 		
Názov štruktúry riadenia implementácie PHRSR	Členovia a ich funkcie	Popis kompetencií štruktúry implementácie pri implementácii PHRSR	Popis princípov práce štruktúry implementácie, organizácie práce a rozhodovacích procesov
Riadiaci výbor	5 členov – poslanci Obecného zastupiteľstva	Rozhoduje o začatí prípravných prác, presadzuje, zadáva úlohy, lobuje smerom k nadriadeným orgánom a zabezpečuje všeobecnú podporu realizácie plánu	<p>Zasadá minimálne kvartálne alebo ak nutné, (členovia výboru budú menovaní po schválení PHRSR).</p> <p>Riadiaci výbor svoju činnosť môžu spustiť po menovaní.</p> <p><u>Dôležité:</u> Zloženie výboru musí byť / bude vystavané tak, aby každý člen v rámci obce zohrával významnú úlohu v aktívnom živote obce (tým sa zabezpečí jeho schopnosť zasiahnuť pri realizácii a predchádzať tak vzniku problémov a možných odchýlok od plánu)</p>
Gestor	starosta obce	<u>V príprave:</u> Rozhoduje o začatí prípravných prác	Gestor PHRSR je najvyšší reprezentant realizácie PHRSR do

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce
na roky 2021 – 2027**

		na základe predchádzajúceho súhlasu zastupiteľstva obce, <u>V procese:</u> Koordinuje všetky zložky zodpovedné za implementáciu PHRSR	vnútra obce aj smerom navonok, teda vo vzťahu k nadriadeným orgánom - Vede riadiaci výbor, zvoláva a vedie jeho zasadnutie.
Názov výkonnej štruktúry v procese implementácie PHRSR	Členovia a ich funkcie	Popis kompetencií štruktúry implementácie pri implementácii PHRSR	Popis princípov práce štruktúry implementácie, organizácie práce a rozhodovacích procesov
Koordinátor tvorby stratégie (Koordinátor prípravných prác)	Pozícia obsadená externým dodávateľom	Koordinuje činnosti smerujúce k tvorbe dokumentu, spracováva dokument na základe dát z participatívneho procesu tvorby, metodicky usmerňuje proces kreovania PHRSR	Je poradným orgánom v procese tvorby. Usmerňuje a koordinuje činnosti tak, aby proces aj výsledok boli v súlade s metodikou a platnou legislatívou.
Poverenie koordinátora prípravných prác obce Bretejovce bude jasne a jednoznačne formálne komunikované, aby bola zaistená transparentnosť a nevznikli pochybnosti o jeho osobe a jeho právomociach. Poverenie koordinátora prípravných prác od gestora bude mať písomnú formu a bude dostupné ďalším stranám, ktoré budú zapojené do prípravy tvorby stratégie vrátane verejnosti.			
Prípravný tím + logistický tím	Zamestnanci obecného úradu	V príprave: Pripravuje podklady na rozhodnutie o aktualizácii, resp. o spracovaní nového PHRSR V procese: Podieľa sa na plnení realizácie jednotlivých úloh nástrojov, zabezpečuje činnosti spojené s monitoringom PHRSR. Zároveň zabezpečuje administratívnu podporu	Pripravuje podklady a zabezpečuje práce spojené s implementáciou a hodnotením PHRSR.

a zabezpečuje technicko
– obslužné činnosti.

8. Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR

8.1. Odporúčania a požiadavky vyplývajúce zo spracovania PHRSR pre nadradené a nižšie úrovne strategického riadenia

Odporúčania pre nižšie úrovne strategického riadenia

Nakoľko predkladaný dokument (PHRSR obce) je sám programom na najnižšom stupni verejnej správy, nie je možné z neho odvádzať odporúčania pre nižšie stupne riadenia.

Odporúčania pre nadradené úrovne strategického riadenia

Pri tvorbe PHRSR obce Bretejovce boli zohľadňované strategické dokumenty nadradenej úrovne. Pri aktualizácii strategických dokumentov vyšších úrovni na obdobie niekoľko rokov je potrebné prihliadať na konkrétne plány jednotlivých obcí, pretože práve tie dokážu – na základe poznania skutočných potrieb svojich obyvateľov – detailne reflektovať aktuálne problémy, ktoré je potrebné aj aktuálne riešiť. Zovšeobecňovanie konkrétnych problémov napr. malých obcí na úroveň regiónu totiž neodzrkadľuje vždy skutkový stav v konkrétnej obci.

8.2. Odporúčania a požiadavky pre partnerské a spolupracujúce subjekty

V procese implementácie PHRSR sa môžu objaviť problémy, ktoré následne ovplyvnia dosiahnutie vízie a naplnenie zadaných cieľov a celkovú efektívnosť implementácie. Možnosť výskytu týchto problémov predstavuje riziko pre naplnenie stratégie, preto je potrebné pomenovať potenciálne problémy ešte pred tým ako sa vyskytnú, a pripraviť postupy na zníženie ich výskytu resp. na minimalizáciu ich dopadov.

Jedným z kľúčových prostriedkov na elimináciu rizika je definovanie a poznanie právomocí subjektov zapojených do procesu realizácie, spolu s odporúčaniami a požiadavkami na partnerské a spolupracujúce subjekty.

Tím pre koordináciu tvorby navrhne postup na zníženie rizík už pri formulovaní PHRSR a to voľbou stratégie, vhodných nástrojov a následne pri jej implementácii. Základom pre zníženie rizík je už ich zohľadnenie pri ich identifikácii.

V tomto kroku sa nastavia mechanizmy rozhodovacích a schvaľovacích procesov a to najmä kompetencie a pravidlá:

- monitoringu a hodnotenia plnenia úloh a výstupov implementácie PHRSR,
- operatívneho riadenia implementácie (koordinácie prác, komunikácia, riadenie využitia zdrojov a operatívne rozhodnutia),
- adaptácie a zmien stratégie na základe výstupov procesu monitorovania,
- manažmentu rizík

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce
na roky 2021 – 2027**

Tabuľka nižšie uvádza prehľad odporúčaní a požiadaviek na partnerské a spolupracujúce subjekty.

č.	Názov partnera	Prehľad odporúčaní a požiadaviek
1	Obecný úrad obce Bretejovce	- vytvára zázemie (technické a administratívne) pre koordináciu, implementáciu a monitoring PHRSR
2	Aktívni občania – obyvatelia obce	- aktívny prístup a angažovanosť pri realizácii jednotlivých nástrojov
3	Subjekty z cestovného ruchu v okrese/regióne	- poradenstvo a spolupráca pri implementácii nástrojov, podľa podielu zapojenia do konkrétneho nástroja
4	Externí poradcovia – poradensko - konzultačné agentúry	- Odborné poradenstvo a spolupráca vedúca k získaniu nenávratných finančných príspevkov
5	Susediace obce v rámci okresu/regiónu	- spolupráca pri projektoch presahujúcich územie obce
6	Orgány regionálnej samosprávy	- profesionálny a ústretový prístup pri schvaľovacích a povoľovacích konaniach - spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov
7	Orgány štátnej správy	- profesionálny a ústretový prístup pri schvaľovacích a povoľovacích konaniach - spolupráca a konzultácie pri realizácii a implementácii nástrojov.

8.3. Záverečná správa

Na základe analýzy vykonanej pre účely tohto dokumentu je zrejmé, že hlavným problémom obce Bretejovce je nízky počet podnikateľských príležitostí či formy samozamestnania v obci, z čoho plynie vysoká miera dochádzky do zamestnania mimo obec.

Výrazným progresom pre obec je však dobudovanie chýbajúcej technickej a sociálnej infraštruktúry.

V rámci predkladaného dokumentu sa bude obec snažiť o zlepšenie a skvalitnenie stavu občianskej a technickej vybavenosti, čo v dlhodobom horizonte môže pomôcť k vytvoreniu predpokladov pre nárast počtu obyvateľov.

Vypracované súbory nástrojov vo forme tu uvádzaných návrhov projektov, môžu prispieť k novým podnikateľským a investičným príležitostiam obce spojenými s tvorbou nových pracovných miest v obci.

Podstatné je, aby bolo zachované smerovanie obce navrhnuté v tomto dokumente, ktoré vzniklo na základe východiskovej situácie (nadväzujúc na výstupy PHRSR 2015 – 2021), na základe definovaných potrieb obyvateľov so zapojením širokej verejnosti a na základe konsenzu všetkých zúčastnených partnerov.

PHRSR nie je fixným dokumentom pre nadchádzajúce obdobie, je možné ho v čase odôvodnene upravovať a aktualizovať. Ak sa do budúcnosti objaví nová spoločenská potreba, ktorá sa pretaví do nového nástroja PHRSR, teda projektu, bude musieť prejsť štandardizovanou procedúrou prípravy a pripomienkovania, aby sa následne zaradil do aktualizovaného programu.

A aj keď najväčšia váha zodpovednosti pri plánovaní rozvoja obce sa kladie na čelných predstaviteľov obce, je na všetkých aktéroch podieľajúcich sa na plánovaní, aby naplnením svojho „balíka úloh“ prispeli k naplneniu vytýčených cieľov v snahe zlepšiť kvalitu života obyvateľov obce Bretejovce.

9. Využitie literárne zdroje

1. Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja.
2. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.
3. Agenda 2030.
4. Návrh partnerskej dohody 2021 – 2027.

10. Prílohy

Príloha č. 1 Vstupné analýzy pre analytickú časť

Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce na roky 2021 – 2027

História obce

Prvýkrát sa obec Bretejovce spomína v písomnej zbierke v roku 1289, kedy sa obec pôvodne nazývala Berete (Berethej). V tom čase bola majetkom drienovských Abovcov. Obec bola majetkom najprv Abovcov z Budimíra, neskôr Rozgonyiovcov, Segnyeovcov, Semseyovcov. V roku 1427 mala 19 port. V roku 1751 patrila rodu Péchyovcov. V rokoch 1420 – 1462 sa používal názov Berethe. Bretejovce ani v druhej polovici 16. storočia neprestali mať prevažne slovenské obyvateľstvo. Na začiatku 13. storočia to bola bezpečne slovenská dedina a ako slovenskú ju uvádza aj lexikon z roku 1775. Názov Bretejovce pochádza z osobného mena Bratej. V 16.- 18. storočí prišlo do tejto oblasti nové valašské (rusínske) obyvateľstvo, čo spôsobilo, že sa popri názve Bretejovce používalo aj pomenovanie Briaciovce a Bracijovce. V roku 1787 mala obec 37 domov a 323 obyvateľov, v roku 1828 mala 50 domov a 383 obyvateľov. Po roku 1918 sa začal používať súčasný názov obce Bretejovce. Zdrojom obživy obyvateľov obce bolo v minulosti predovšetkým tradičné poľnohospodárstvo. Od roku 1873 do roku 1921 patrila obec Bretejovce do okresu Lemešany a od roku 1921 dodnes do okresu Prešov. Za I. ČSR si obec udržala poľnohospodársky ráz. JRD (Jednotné roľnícke družstvo) bolo založené v roku 1959.

Územie obce

Katastrálne územie obce Bretejovce s rozlohou 394 ha sa rozprestiera v Košickej kotline. Obec Bretejovce leží v údolí rieky Torysy, na jej pravom brehu. Chotár obce je v údolí Torysy rovný a úrodný, za obcou mierne pahorkovitý. Obec sa rozprestiera v Prešovskom kraji a patrí do okresu Prešov, ktorý má rozlohu 933,68 km². Stred obce leží v nadmorskej výške 215 m n. m..

Územie orograficky patrí do geomorfologickej jednotky subprovincie vnútorné Karpaty na hranici oblasti Slovenské rudohorie a Lučenecko – Košická kotlina a podoblasti Košická kotlina a Čierna hora. Terén je v nive Torysy rovinatý so sklonom 1% až 3%. Terén v oblasti predhoria Čiernej hory má pahorkatinový charakter rozbrázdnený s menšími údoliami pravostranných prítokov Torysy a je výrazne orientovaný na Východ. Najväčší sklon majú najvyššie položené časti, ktoré postupne prechádzajú na sklon až 15 %. V severnej časti územia sa niva Torysy podstatne rozširuje.

Rovinná časť územia je budovaná štvrtohornými bezvápenatými aluviálnymi náplavami /holocén/, na ktorých sa vyvinuli nivné pôdy oglejené. Podklad svahovitej časti tvorí treťohorný neogén, na ktorý boli naviate silné vrstvy sprašových pokryvov. Materiál, ktorý bol naviaty, alebo nanesený nivnou

Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce na roky 2021 – 2027

akumuláciou je zrnitostné stredne ťažký ale odplaviteľný. Na ňom sa vytvorili hnedozeme a hnedé pôdy.

Vyššie položené časti predhoria Čiernej hory pozostávajú z delúvialných sedimentov a vrchné zo zlepenkových hornín.

Územie je súčasťou povodia Torysy a Hornádu ktorým je aj priamo odvodňované. Z prítokov, je najvýznamnejší Tablový potok. Vysoká vodnatosť tokov je v marci až v apríli, najnižšia v septembri. Pre podzemné vody ma význam z hydrogeologického hľadiska kvartérne sedimenty v alúviu Torysy, ktorých vodárenskú hodnotu možno charakterizovať realizovanými vrtmi o výdatnosti 1-2 l .s⁻¹ na jeden vrt. V hornom úseku má rad znečisťovateľov a cez riešené územie preteká v III. triede čistoty.

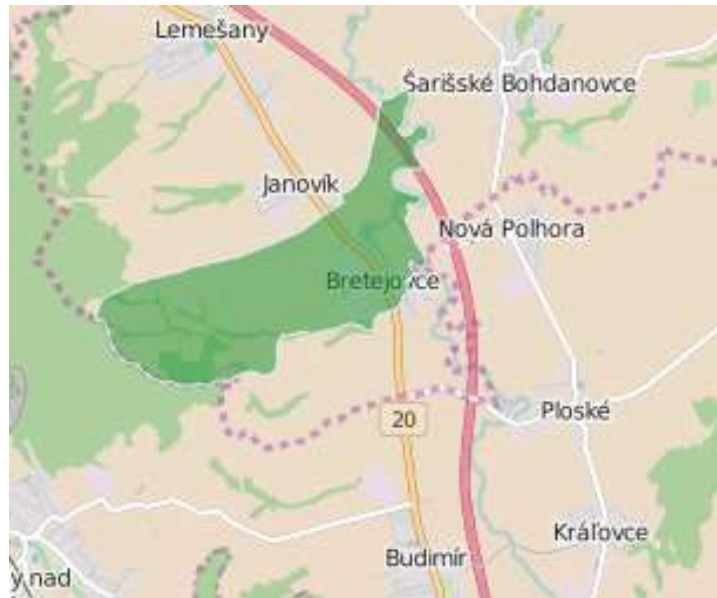
Územie sa vyznačuje zložitým geologickým vývojom. Centrálna časť riešeného územia je tvorená holocénnymi sedimentami severné územia prechádzajú do vrchného pliocénu s prevažne jazernými sedimentmi neogenného charakteru. Sedimenty dosahujú hrúbku iba 10 metrovej mocnosti.

Porasty sa nachádzajú v južnej časti riešeného katastra, vyskytujú sa na súvislých plochách. Sú to prevažne hospodárske lesy, ktorých prvou funkciou je produkcia drevnej hmoty. Vytvárajú súvislé porasty v I. lesnom vegetačnom stupni dubovom s prevažným zastúpením lesného typu – buková dúbrava na stredne hlbokých pôdach s bohatým zastúpením buka z primiešanej čerešne vtácej, javora mliečneho, hraba obyčajného, lipy malolistej s bohatým krovitým porastom v spodnej etáži. Hoci porasty sú iba z časti pôvodného rázu, sú významnou zložkou, ktorá vytvára ekologickú stabilitu územia.

V kombinácii s pasienkami vytvárajú krajinársky hodnotné mozaikovitité štruktúry. V severnej časti sú porasty rozpracované, s postupným vykonávaním ich obnovy. V južnej časti sú porasty výmladkového charakteru.

Vzhľadom na optimálne prírodné podmienky sú uvedené lesné porasty pomerne produkčné.

Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce na roky 2021 – 2027

Grafické znázornenie polohy obce Bretejovce

Demografické údaje obce

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje niekoľko ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Štruktúra obyvateľstva je výsledkom základných demografických procesov reprodukcie, či už prirodzených (pôrodnosť, úmrtnosť) alebo mechanických (sťahovanie) a sú statickými charakteristikami populácie. Predstavujú základné fakty na podporu rozhodovania v súvislosti s rozvojom ľudskej spoločnosti. Je dôležité vymedziť demografické trendy a v rámci nich aj náboženskú, národnostnú a vzdelanostnú štruktúru obyvateľstva. K základným demografickým ukazovateľom patrí aj dynamika obyvateľstva, ktorá sa vyjadruje prirodzeným a migračným pohybom. Tabuľka č. 1 uvádza vývoj počtu obyvateľov za posledných 9 rokov. V sledovanom období (2012 – 2021) počet obyvateľov vykazuje rastúci trend vývoja. Celkový počet obyvateľov obci v roku 2021 je 434.

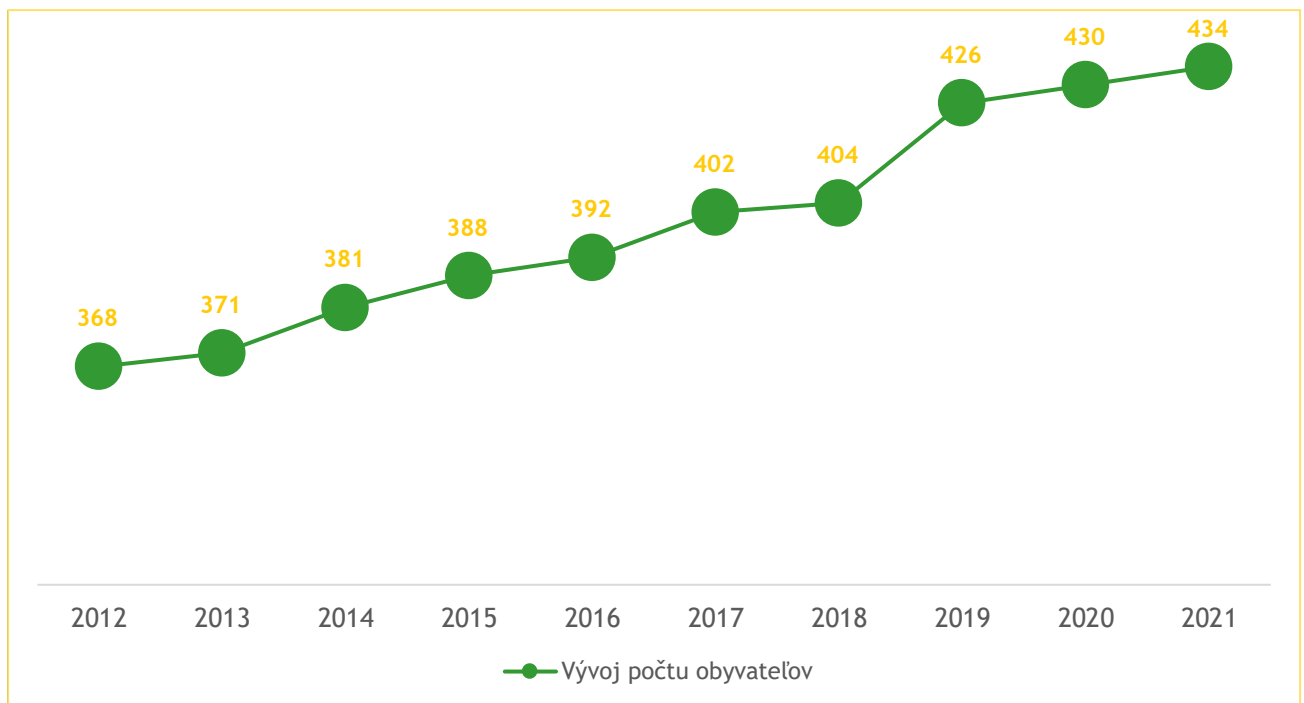
**Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce
na roky 2021 – 2027**

Tabuľka 1 Vývoj počtu obyvateľov v obci v období od 2012 do 2021

Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
počet obyvateľov	368	371	381	388	392	402	404	426	430	434
počet narodených	1	11	2	3	3	4	4	6	6	3
počet zomrelých	4	6	3	3	5	4	3	3	3	7
celkový prírastok/úbytok	15	3	10	7	4	10	2	22	4	4
prírodný prírastok/úbytok	-3	5	-1	0	-2	0	1	3	3	-4
migračný prírastok/úbytok	8	2	11	7	6	10	1	19	1	8

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

**Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce
na roky 2021 – 2027**

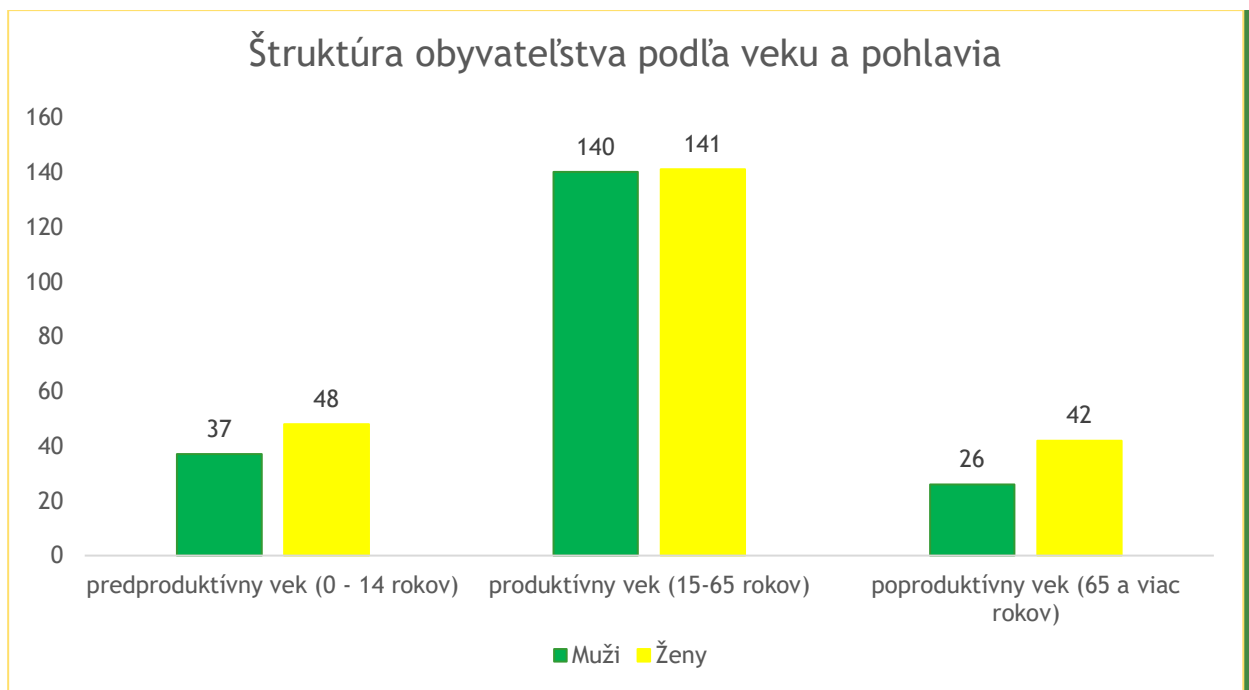
Štruktúra obyvateľstva podľa veku a pohlavia

Dôležitou charakteristikou ľudských zdrojov je veková štruktúra obyvateľstva v kategóriách predproduktívny (0-14 rokov), produktívny (15-65 rokov) a poproduktívny vek (65 a viac rokov). Veková štruktúra je základným ukazovateľom pre posúdenie budúceho vývoja populácie. Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku (15-65 rokov) konkrétne 281 obyvateľov, najmenší podiel na obyvateľov pripadá v poproduktívnom veku, a to 68 obyvateľov.

Tabuľka 2 Veková štruktúra obyvateľstva

VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATELSTVA	MUŽI	ŽENY	SPOLU
predproduktívny vek (0-14 rokov)	37	48	85
produktívny vek (15-65 rokov)	140	141	281
poproduktívny vek (65 a viac rokov)	26	42	68

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti

Podľa výsledkov sčítania môžeme obyvateľstvo hodnotiť aj z hľadiska národnostnej štruktúry. Z pohľadu národnostného zloženia výrazne prevláda slovenská národnosť, nakoľko 95,62% obyvateľov sa hlási práve k tejto národnosti.

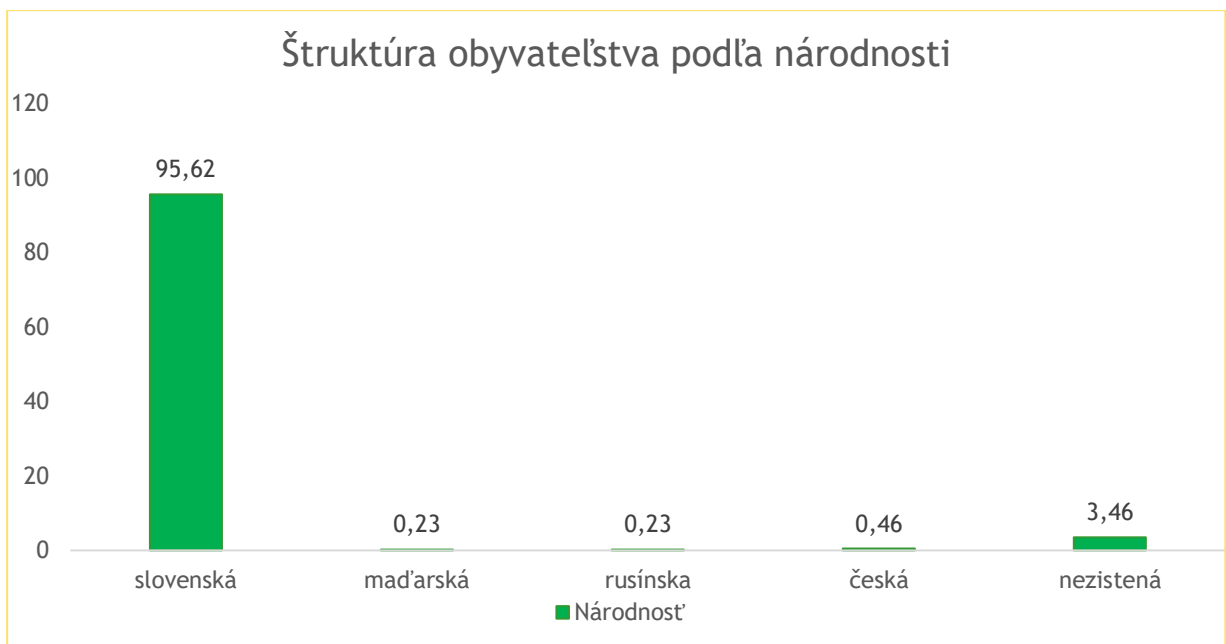
**Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce
na roky 2021 – 2027**

Tabuľka 3 Národnostná štruktúra obyvateľstva

NÁRODNOSŤ	POČET OBYVATEĽOV	PODIEL V %
slovenská	415	95,62
maďarská	1	0,23
rusínska	1	0,23
česká	2	0,46
nezistená	15	3,46

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

Štruktúra obyvateľstva podľa náboženstva

Z hľadiska náboženského vyznania je štruktúra obyvateľstva rôznorodá. V obci má najväčšie zastúpenie rímskokatolícka cirkev 74,65%, evanjelická cirkev augsburského vyznania je v obci druhou najpočetnejšou cirkvou (9,21%).

Tabuľka 4 Štruktúra obyvateľstva podľa vierovyznania

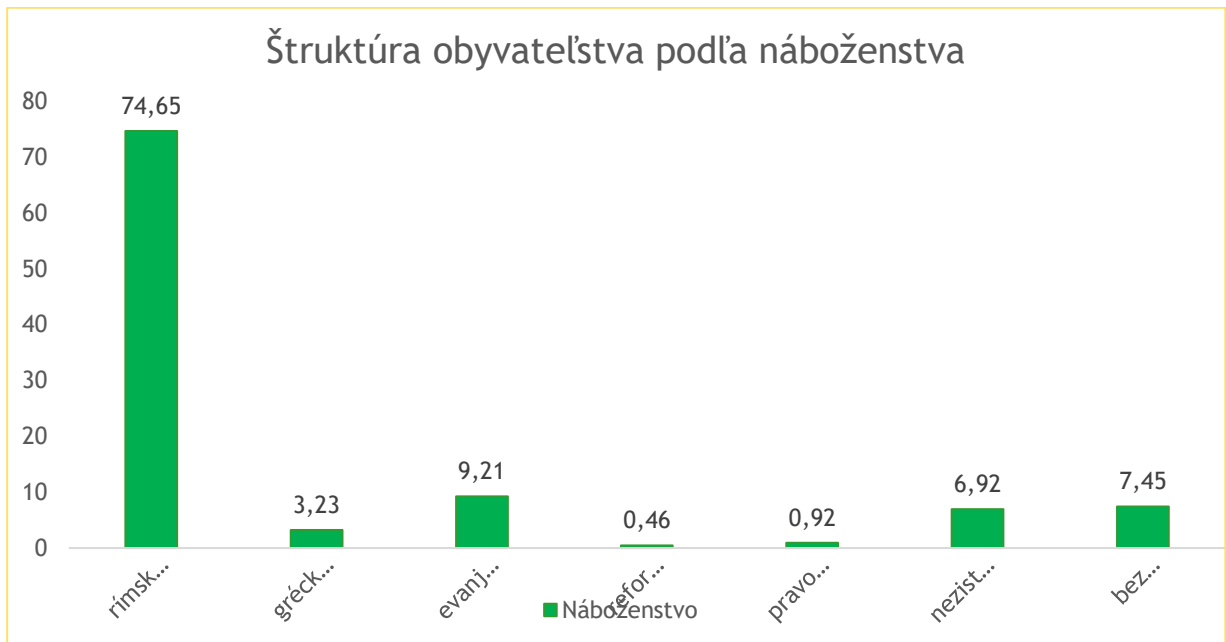
NÁBOŽENSTVO	POČET OBYVATEĽOV	PODIEL V %
rímskokatolícka cirkev	324	74,65
gréckokatolícka cirkev	14	3,23

**Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce
na roky 2021 – 2027**

evanjelická cirkev augsburského vyznania	40	9,21
reformovaná kresťanská cirkev	2	0,46
pravoslávna cirkev	4	0,92
nezistené vyznanie/cirkev	30	6,92
bez vyznania	20	4,61

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

Štruktúra obyvateľstva podľa vzdelania

Úroveň vzdelania je výrazom sociálno-ekonomického statusu obyvateľstva, ktorú charakterizuje počet obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého stupňa vzdelania. Predmetné územie má vidiecky charakter, čo sa odráža aj vo vzdelanostnej úrovni obyvateľstva. Z toho dôvodu je nutné venovať tejto oblasti zvýšenú pozornosť. Výrazné postavenie v obci má stredoškolské vzdelanie. Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne a odbornej kvalifikácie je jedným z dôležitých predpokladov ďalšieho rozvoja životnej úrovne obyvateľov.

Ekonomická aktivita obyvateľstva

Jednou zo základných sociálno-ekonomických klasifikácií triedenia obyvateľstva je ekonomická aktivita. Z tohto hľadiska možno obyvateľstvo rozdeliť na ekonomicky aktívne a neaktívne. Medzi demografické ukazovatele zaradíme aj zamestnanosť obyvateľstva. Na základe zmapovania

Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce na roky 2021 – 2027

zamestnanosti možno posúdiť, koľko obyvateľov v obci je ekonomicky aktívnych, koľko obyvateľov sa nachádza na materskej dovolenke, koľko je dôchodcov, koľko sa nachádza v obci nezamestnaných a pod.. Nezamestnanosť obce má stúpajúci trend. Ľudský potenciál obce pre ďalší rozvoj možno využiť v širšom rámci na úrovni rozvoja mikroregiónu.

Štruktúra domového a bytového fondu

Väčšina obyvateľov v obci Bretejovce býva v tradičných rodinných domoch. Rodinné domy sú v dobrom stave.

Infraštruktúra

Sociálna infraštruktúra

Sociálnu infraštruktúru a občiansku vybavenosť v obci charakterizujú zariadenia z oblasti administratívy a kultúry, športové zariadenia, školské, zdravotnícke a sociálne zariadenia. Občianska vybavenosť významnou mierou skvalitňuje život obce. Úroveň občianskej vybavenosti je ovplyvňovaná charakterom obce, veľkosťou obce, počtom jej obyvateľov a návštevníkov, ich potrebami. V rámci administratívnych budov sa v obci nachádza obecný úrad. Predmetná budova je určená pre potreby obyvateľov a návštevníkov obce. V rámci kultúrno-spoločenského vyžitia je obyvateľom k dispozícii sála kultúrneho domu. V obci sa organizujú rôzne významné kultúrno - spoločenské podujatia. Pravidelne usporadúvanie rôznych spoločenských podujatí pozitívne vplýva na sociálno-kultúrny rozvoj obce a na udržiavanie dobrých medziľudských vzťahov obyvateľov obce. Rozvoj spoločenského života v obci podporujú rôzne podujatia. Nasledujúca tabuľka uvádza občiansku vybavenosť.

Tabuľka 5 Sociálna infraštruktúra

Sociálna infraštruktúra – občianska vybavenosť v obci	ÁNO/NIE
Kultúrny dom	áno
Dom smútku	nie
Cintorín	áno
Kostol	áno
Materská škola	áno
Základná škola	nie

**Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce
na roky 2021 – 2027**

Stredná škola	nie
Školské ihrisko	nie
Futbalové ihrisko	nie
Ihriská (iné)	nie
Športová hala	nie
Telocvičňa	nie
Kúpalisko (umelé, prírodné)	nie
Zimný štadión (otvorený, krytý)	nie
Domov dôchodcov	nie
Knižnica	nie
Pošta	nie
Hotely, motely, penzión	nie
Turistické ubytovne	nie
Iné zariadenia cestovného ruchu	nie
Pohostinstvo	áno
Obchod, predajne	áno
Hasičská zbrojnica	áno
Zdravotné stredisko	nie
Obecný rozhlas	áno
Kino	nie

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

Zdravotnícke a sociálne zariadenia

V obci sa nenachádza zdravotné stredisko. Obyvatelia dochádzajú za zdravotnou starostlivosťou do susednej obce Lemešany (vzdialenej cca 4 km) alebo do krajského mesta. Na rovnakej úrovni je to aj v rámci sociálnych služieb, ktorých rozvoj je podmienený veľkosťou obce a počtom obyvateľom. V obci chýba zariadenie sociálnej starostlivosti poskytujúce pohotovostné ubytovanie.

Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce na roky 2021 – 2027

Školské zariadenia

Na území obce sa nachádza materská škola. Iné druhy školských zariadení sa na území obce nenachádzajú. Žiaci základných škôl a študenti stredných škôl tieto navštevujú v sídle okresu resp. v iných mestách kraja.

Športové zariadenia

V rámci športového vyžitia obyvateľa a návštevníci obce, predovšetkým deti a mládež, nemajú vhodné športové plochy na vykonávanie rôznych športových aktivít. V obci absentuje multifunkčné športové ihrisko.

Služby

Obec má obchodnú a obslužnú vybavenosť na úrovni primeranej jej veľkosti. Zastúpené sú tu hlavne potraviny, drogistický tovar. V oblasti služieb je pohostinstvo. Obchodná sieť a služby v súčasnosti postačujú primerane potrebám obyvateľstva. Chýbajúce služby obyvateľstvo využíva v neďalekom krajskom meste. Pri rozvoji cestovného ruchu v rámci aktivít mikroregiónu je potrebné uvažovať o modernizácii súčasnej štruktúry ako aj s rozšírením služieb.

Potenciál rozvoja cestovného ruchu

V obci Bretejovce sa nachádzajú nasledovné kultúrne pamiatky:

- **Rímskokatolícky kostol Panny Márie**, ktorý je barokovo - klasicistickým objektom bol postavený v rokoch 1783 – 1785, Kostol je jenoloďová stavba s oblým zakončením presbytéria, krytá lunetami a pruskou klenbou. Hlavný oltár je klasicistický z roku 1785.
- **Kúria (kaštieľ) z 1. polovice 19. storočia**, dvojpodlažná trojtraktová budova s obdĺžnikovým pôdorysom. Na severnej fasáde je vysunutý stĺpový portikus, ktorý mal pôvodne murovaný tympanón.
- **Bývalá vozáreň pri štátnej ceste I/68**
- **Socha sv. Jána Nepomuckého**, osadená na hornom konci obce
- **Sýpka z roku 1763** je barokovo-klasicistická tereziánska stavba, dvojpodlažná budova s malými zamrežovanými oknami a lizénovým rámovaním.

Rekreačno-oddychové aktivity nie sú tu rozvinuté, pričom z hľadiska rozvoja cestovného ruchu je zaujímavá Hornádska dolina.

Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce na roky 2021 – 2027

Z obce možno navštíviť krásne Slovenské rudohorie s turisticky veľmi atraktívnymi lokalitami a mnohými prírodnými krásami. Jedna takáto lokalita sa nachádza asi 12 km od obce. Ide o **Jánošíkovú baštu** – vápencovú skalu, ktorá je obľúbená nielen u turistov, ale i horolezcov. Skala výrazne vystupuje zo zalesneného hrebeňa Volovských vrchov. Vďaka tomu umožňuje nádherný a neopísateľný výhľad do doliny Hornádu, Humenec, Košicko-bohumínsku železničnú trať, panorámu Kysackého hradu a Slanských vrchov. Okolie Jánošíkovej bašty zároveň poskytuje niekoľko pekných miest na oddych, relax, piknik v prírode alebo skalolezectvo. Z vrcholových skál Jánošíkovej bašty je možné pokračovať ďalej po hrebeni ku kóte Stádlo a ďalej príjemným chodníkom na rúbaň s peknými výhľadmi doľava na Vysoký vrch a Bielu skalu.

Približne 5 km od obce, v krásnom prostredí Slanských vrchov sa nachádza pozoruhodný prírodný úkaz zvaný **Tufový kaňon** alebo tzv. Ortášska ryha. Tufový kaňon nie je veľký. Ide skôr o úzky, zhruba 56 metrov dlhý kaňon, ktorý vo vulkanickej hornine nazývanej tuf vyhlbil vodný tok. Nachádzajú sa tu pekné erózne ryhy a tufové skaly vysoké 5 až 12 metrov. Skalné steny a bralá sú obklopené dubovým lesom, ktorý ponúka vynikajúce možnosti turistiky. Divokosť a drsnosť dodáva kaňonu aj fakt, že všetko je tu nechané len na samotnú prírodu a teda zásah ľudskej činnosti je tu len minimálny. Na začiatku samotnej doliny sa nachádza kameňolom, v ktorom sa kedysi ťažil tuf.

Technická infraštruktúra

Nasledujúca tabuľka uvádza technickú infraštruktúru v obci.

Tabuľka 6 Technická infraštruktúra

Technická infraštruktúra, občianska a dopravná infraštruktúra	Stav
Miestne komunikácie	Stav miestnych komunikácií je dobrý, avšak niektoré úseky si vyžadujú komplexnú rekonštrukciu.
Chodníky	Stav chodníkov je dobrý, avšak je potrebné osadiť ďalšie úseky chodníkov
Železničná stanica	V obci sa nenachádza železničná stanica.
Autobusová zástavka	V obci sa nachádzajú 2 autobusové zastávky v dobrom stave.
Vodovod	Obec má vybudovaný vodovod.
Kanalizácia	V obci nie je vybudovaná kanalizácia.

**Príloha č. 1 Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Bretejovce
na roky 2021 – 2027**

Čistička odpadových vôd	V obci nie je vybudovaná ČOV.
Rozvod plynu	Obec je plynofikovaná.
Zásobovanie teplom	Zdroje a zariadenia na výrobu tepla väčšieho rozsahu sa v obci nenachádzajú. Zásobovanie teplom v obci je riešené po jednotlivých objektoch samostatne.
El. vedenie	Obec je zásobovaná elektrickou energiou z distribučných trafostaníc.
Verejné osvetlenie	Stav verejného osvetlenia je výborný, obec využíva LED technológiu (100%). Prevádzku verejného osvetlenia spravuje externá spoločnosť.
Pokrytie mobilných operátorov	Obec je pokrytá signálmi všetkých aktuálnych mobilných operátorov.
Optická sieť na pripojenie internetu	Obec disponuje optickou sieťou.

Zdroj: obec, vlastné spracovanie

Odpadové hospodárstvo

Na území obce vzniká hlavne komunálny odpad a biologický odpad z domácnosti, z verejných priestranstiev. Obec zabezpečuje separovanie odpadu v hlavných komoditách papier, sklo, plast, ale aj v ďalších komoditách v súlade s aktuálnou legislatívou. Odvoz a zneškodňovanie komunálneho odpadu pravidelne zabezpečuje dodávateľsky. V obci sa nenachádza zberný dvor ani kompostovisko. Zmenami v systéme prístupu k nakladaniu s odpadom je potrebné sa neustále zaoberať, najmä s ohľadom na vznik nelegálnych skládok, nakoľko časti obyvateľstva ešte stále chýba dostatočné uvedomenie. Obec neustále dbá na to, aby sa v jej katastri nevyskytli žiadne environmentálne záťaž.

Obecný úrad Bretejovce
Bretejovce 84
082 03 Lemešany
www.bretejovce.sk

